

Eindverslag Opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen Impe Pastorie

Titel

Eindverslag. Opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen Impe Pastorie

Auteurs

Lina Cornelis & Kirsten Note

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2020-0460

Plaats en datum

Gent, 6 december 2021

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 2027
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

Inhoud

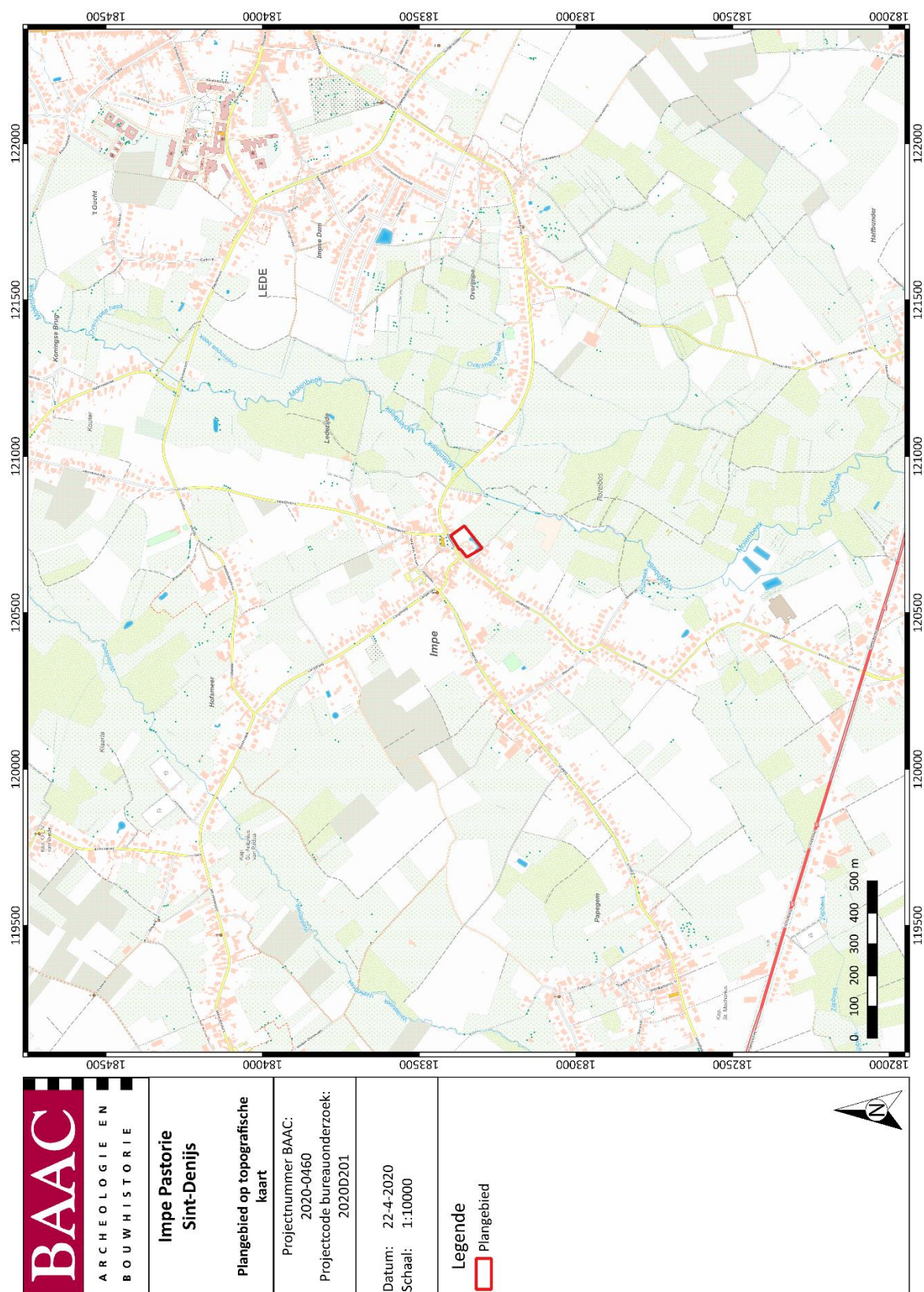
1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Archeologische voorkennis: bureauonderzoek.....	4
1.2.1	Aanleiding	4
1.2.2	Huidige situatie	4
1.2.3	Onderzoeksdoelstelling	5
1.2.4	Onderzoeksvragen	5
1.2.5	Methoden en technieken.....	6
1.2.6	Assessment.....	7
1.2.1	Orthofoto's.....	16
1.2.2	Archeologische verwachting en potentieel op kennisvermeerdering	19
1.2.3	Samenvatting bureauonderzoek.....	19
1.3	Onderzoeksopdracht	21
1.3.1	Impactbepaling	21
1.3.2	Verder archeologisch onderzoek	21
1.3.3	Randvoorwaarden.....	22
1.3.4	Geplande werken en bodemingrepen	22
1.4	Werkwijze en strategie	24
1.4.1	Methode en technieken.....	24
1.4.2	Afwijkingen uitvoer onderzoek.....	25
1.4.3	Sampling, selectie- en inzamelstrategie vondsten en stalen	26
1.4.4	Overzicht betrokkenen	26
1.4.5	Organisatie van het onderzoek.....	27
2	Resultaten opgraving.....	28
2.1	Overzicht aangelegde werkput	28
2.2	Beschrijving resultaten	29
2.3	Bodem en landschap	30
2.3.1	Landschappelijk en bodemkundig kader.....	30
2.3.2	Bodemkundige profielregistraties en interpretatie.....	30
2.3.3	Bewaringstoestand bodemarchief	35
2.4	Vondsten en stalen.....	35
3	Synthese onderzoeksresultaten	36
3.1	Confrontatie met resultaten vooronderzoek	36
3.2	Datering en interpretatie van de archeologische site	36
3.3	De onderzoeksresultaten in een ruimer archeologisch, historisch en cultureel kader	36
3.4	Aanwezigheid archeologisch erfgoed na het onderzoek	37
3.4.1	Niet opgegraven archeologisch erfgoed	37
3.4.2	Zones zonder archeologisch erfgoed.....	37

3.5	Beantwoording onderzoeksvragen	37
4	Samenvatting.....	38
5	Lijsten.....	39
5.1	Figurenlijst.....	39
5.2	Plannenlijst.....	39
5.3	Tabellenlijst	39
6	Bibliografie	40

1 Beschrijvend gedeelte

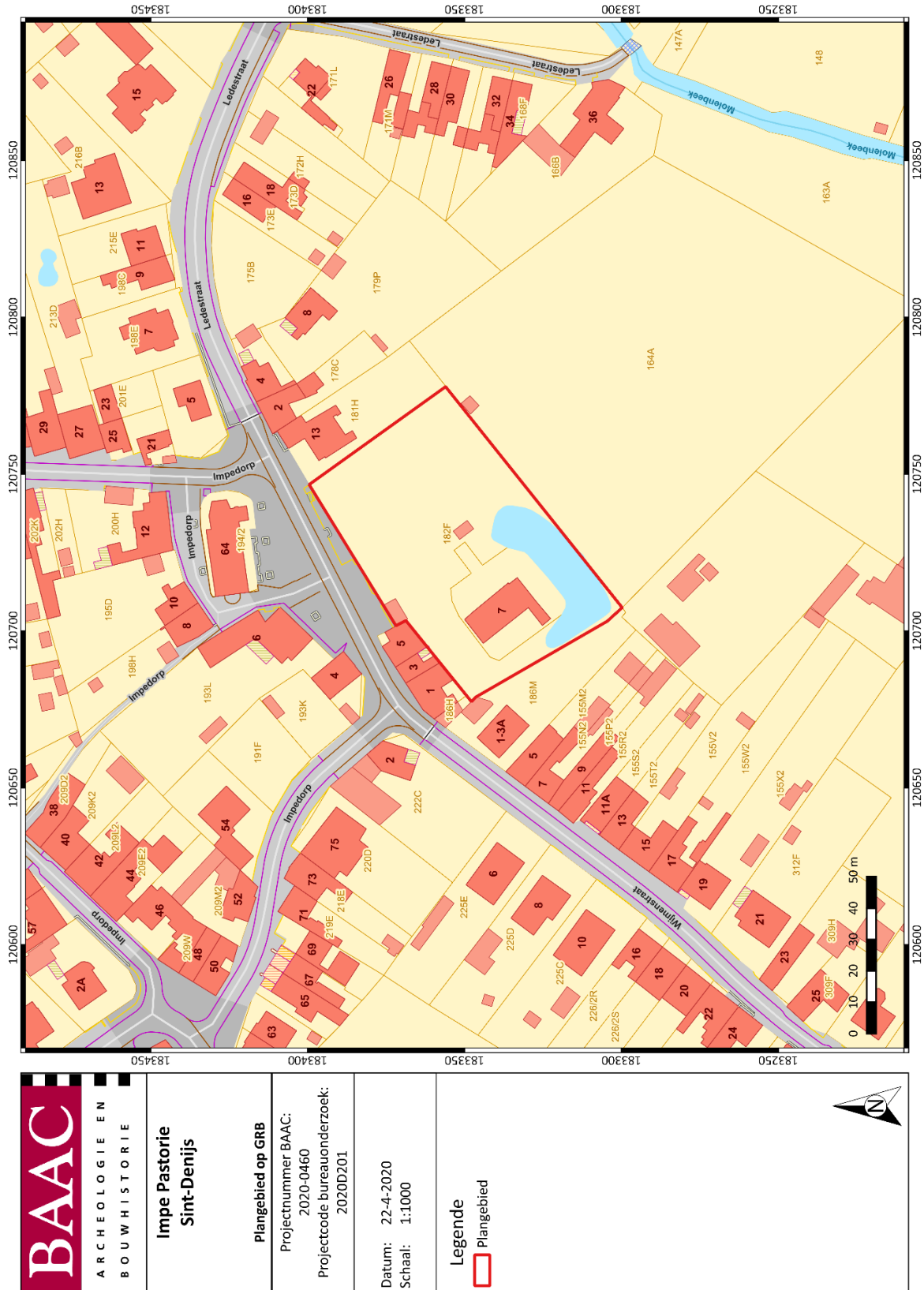
1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Impe Pastorie		
Ligging	Impedorp 7, Impe, Lede, Oost-Vlaanderen		
Kadaster	Gemeente Lede, Afdeling 3, Sectie B, Perceelnummer 182F		
Coördinaten	Noordwest:	x: 120677,4444	y: 183399,5308
	Noordoost:	x: 120777,8593	y: 183399,5308
	Zuidwest:	x: 120677,4444	y: 183299,7555
	Zuidoost:	x: 120777,8593	y: 183299,7555
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2020-0460		
ID Toelating	ID396		
Bureauonderzoek	Projectcode	2020D201	
	Erkende archeoloog	Lina Cornelis (Erkenningsnummer: 2015/00024)	
	Betrokken actoren	Kirsten Note Lina Cornelis (Erkenningsnummer: 2015/00024)	
Opgraving	Projectcode	2021I136	
	Erkende archeoloog	Christine Swaelens (Erkenningsnummer: 2016/00150) Lina Cornelis (Erkenningsnummer: 2015/00024)	
	Betrokken actoren	Lina Cornelis (Erkenningsnummer: 2015/00024)	
	Betrokken derden	Inge Zeebroek, Agentschap Onroerend Erfgoed	
	Uitvoertermijn	4 oktober 2021	

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (1:10.000; digitaal; 22.04.2020)¹

¹ AGIV 2020f

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (1:250; digitaal; 22.04.2020)²

² AGIV 2020b

1.2 Archeologische voorkennis: bureauonderzoek

1.2.1 Aanleiding

Naar aanleiding van geplande werken binnen het beschermd monument **Pastorie Sint-Denijsparochie (ID9127)** werd door BAAC Vlaanderen bvba een toelatingsaanvraag voor het uitvoeren van een *archeologische opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen* opgesteld.

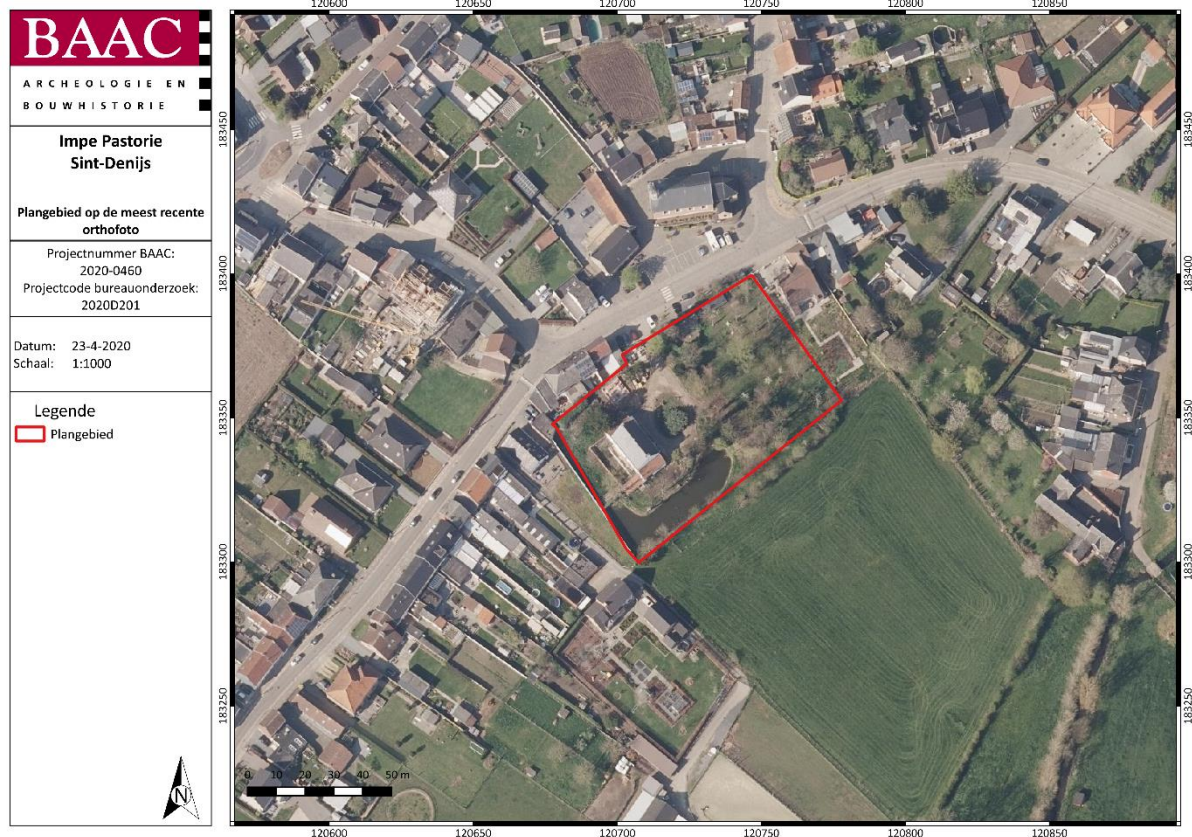
De totale oppervlakte van het plangebied *Impe, Pastorie* bedraagt ca. 5.015 m². De bodemingrepen omvatten het heraanleggen van de tuin en het aanleggen van een zwembad. Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een vastgestelde archeologische zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).

Dit eindverslag omvat de resultaten van het onderzoek waarvoor de toelatingsaanvraag werd opgesteld.

1.2.2 Huidige situatie

Momenteel wordt het plangebied (5.015 m² groot) grotendeels ingenomen door een tuin rondom een pastorie. In de tuin bevinden zich meerdere bomen met grote erfgoedwaarde. In het zuidwesten van het plangebied bevindt zich de pastorie zelf, die via een grote oprit verbonden wordt met Impedorp. In het zuiden van het plangebied ligt een restant van een gracht. Deze omgaf de pastorie vanaf de 18^e eeuw en werd gedeeltelijk gedicht in de loop van de 20^e eeuw. In 1954 werd in de tuin een Lourdesgrot aangelegd met groot voorplein, die vanaf het kerkplein toegankelijk is. De oorspronkelijk pastorie werd ongeveer 20 jaar geleden ontleisterd en gezandstraald. De achtergevel behield zijn uitzicht. Links en rechts van het hoofdgebouw werden twee bijgebouwen geplaatst. Aan de achtergevel werd een serre aangebouwd (Plan 3).³

³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/9127>

Plan 3: Plangebied op meest recente orthofoto (1:1; digitaal; 23.04.2020)⁴

1.2.3 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

1.2.4 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

⁴ AGIV 2020e

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

1.2.5 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Villaretkaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

1.2.6 Assessment

Dit hoofdstuk beperkt zich tot een overzicht van de gegeven beschikbare kennis inzake historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. De landschappelijke ligging, het bodemkundig en geomorfologisch aspect worden in het kader van de bureaustudie i.f.v. een vooronderzoek met oog op wetenschappelijke vraagstellingen niet of in beperkte mate behandeld. Het kaartmateriaal betreffende deze aspecten werden evenwel bestudeerd, maar levert geen bijdrage voor de besluitvorming en werd bijgevolg niet opgenomen. De informatie die verkregen wordt op basis van de historische en archeologische kennis, aangevuld met korte overzichten rond bodem en hoogtemodellen, vormt een voldoende basis voor het opstellen van een archeologische verwachting voor het onderzoeksgebied.

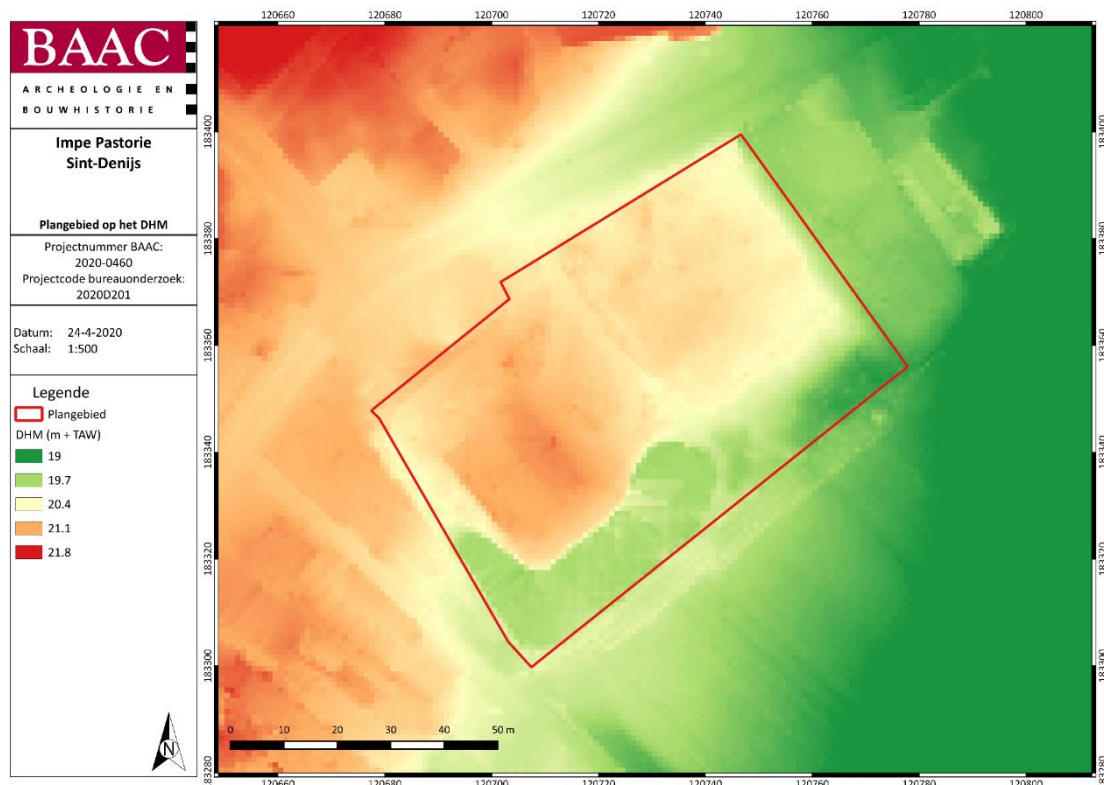
Landschappelijk kader

Topografische situering

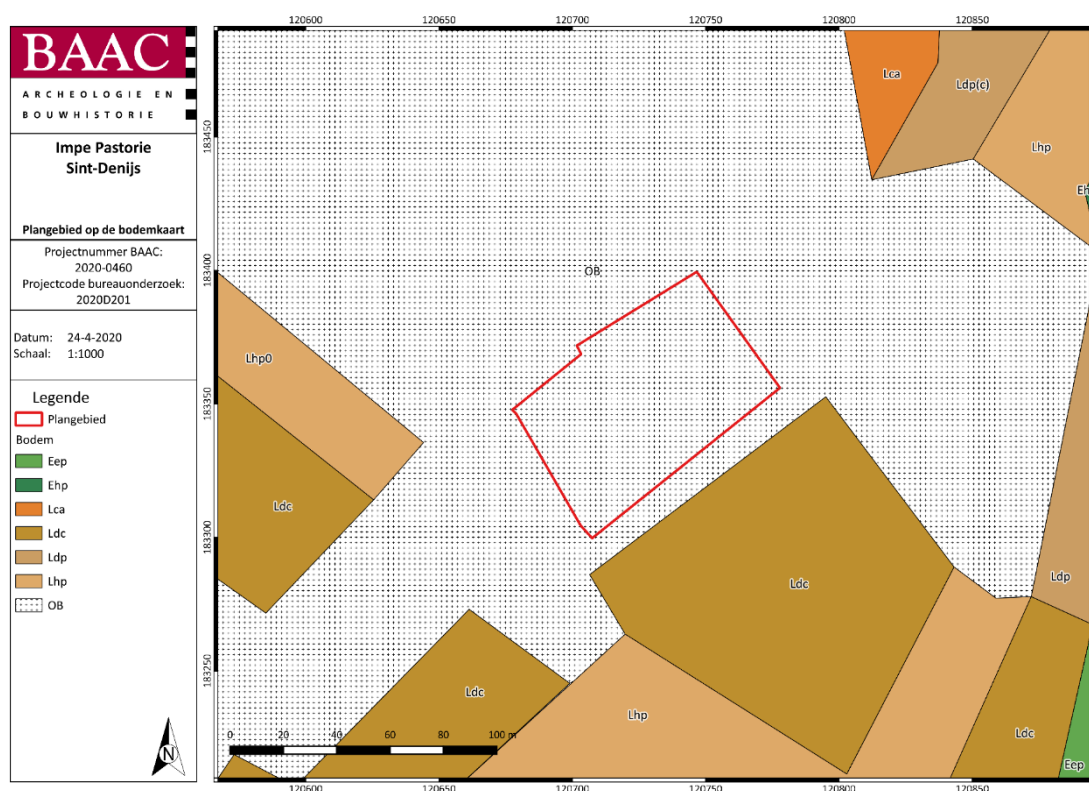
De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1 en Plan 2. Het plangebied Impe, Pastorie is verbonden met Impedorp in het noordwesten via een oprit. In het zuidwesten en noordoosten is het plangebied omgeven door bebouwing, in het zuidoosten is er akkerland aanwezig. De gracht werd gedeeltelijk gedempt, het restant ervan is goed zichtbaar op de meest recente orthofoto en het DHM ten zuiden van de pastorie (Plan 3 en Plan 4).

Bodem

Op de bodemkaart van Vlaanderen (Plan 5) is de bodem in het plangebied volledig gekarteerd als bebouwde zone en wordt grotendeels omringd door matig natte zandleembodem.

Plan 4: Plangebied op het DHM⁵ (digitaal; 1:1; 24.04.2020)

Plan 5: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen⁶ (digitaal; 1:20.000; 24.04.2020)

⁵ AGIV 2020a

⁶ DOV VLAANDEREN 2020

Historisch kader

Algemeen

De **Pastorie Sint-Denijsparochie (ID9127)** bevindt zich in de gemeente Impe, deelgemeente van Lede. Impe is een kleine gemeente van 276 hectare en 917 inwoners. Tot 1630 was dit gebied persoonlijk eigendom van de graven van Vlaanderen en werd vanaf dan afgestaan als leen aan de heer van Lede. Impe kende eerder sobere bebouwing tot de 19^e eeuw.⁷

Lede wordt het eerst in de historische bronnen vermeld in 1019 als "*Letha*". Lede kent zeer vroege bewoning met neolithische vondsten aansluitend bij de site *Hunnegem* te Aalst. Er werden Romeinse artefacten aangetroffen in het dorpscentrum. De Merovingische vondsten, Frankische begraafplaats en importstukken wijzen op een handelscentrum met landbouwexploitatie. In de Karolingische periode hoorde het gebied tot de *Pagu Bracbatensis*, met enkele goederen in handen van de Sint-Baafsabdij. Lede werd één van "*'s graven propre dorpen*" met drie heerlijkheden: Lede met leenhof, Ronkenburg en Merem. De arduin (voor wegen) en vooral de geelbruine kalkhoudende zandsteen, uitgebaat te Lede, genoten van de 15e tot de 18e eeuw wijde bekendheid. In 1856 werd een spoorlijn aangelegd, wat onder meer een door arbeiderswoningen gedomineerde bebouwing met zich meebracht.⁸

Pastorie

De **Pastorie Sint-Denijsparochie (ID9127)** behoorde oorspronkelijk (sinds 1108) tot het patronaatsrecht van de Sint-Adriaansabdij te Geraardsbergen. Een eerste pastoor werd in 1546 vermeld, terwijl de oudste vermelding van een pastorie dateert uit 1574. Het eerste aantoonbare pastoriegebouw op de huidige site dateert van 1608. Anno 1778 werd ze door pastoor Fr. P. van de Bossche herbouwd in de huidige neoclassicistische stijl met twee bouwlagen en vijf traveeën.⁹

In de Inventaris Onroerend Erfgoed worden meer dan 2.000 pastorieën opgenomen als beschermde monumenten. Een *pastorie* wordt sinds de late middeleeuwen gezien als de woning van een pastoor, maar kende geen eenvormige stijl of bouwkundige kenmerken. Vaak betrof het een eenvoudig huis in de omgeving van de kerk die het centrum vormde van de parochie. In Vlaanderen zijn 18 pastorieën bekend daterend in de 15e eeuw. Één hiervan bevindt zich in Oost-Vlaanderen in Dendermonde als onderdeel van het Begijnhof.¹⁰ In de 16e tot 17e eeuw komen pastorieën frequenter voor, met name 40 beschermde in Oost-Vlaanderen.

Het ontstaan van de pastorie als zelfstandig gebouwtype kadert in het streven van de 18e-eeuwse Oostenrijkse keizers om de Kerk onder staatscontrole te plaatsen. De taak van de Kerk werd beperkt tot de zorg voor het zielenheil, ze moest bijgevolg dicht bij het volk staan. Binnen dat kader situeert zich ook de beslissing van de staat om de parochies te hervormen en de pastoors te huisvesten in betere woningen. De wet van 25 september 1769, getekend door Keizerin Maria Theresia, verplichte de lokale tiendenheffers om in te staan voor huisvesting en onderhoud van de woning van de dorpspastoor.¹¹ Vanaf deze periode werden de pastorieën opgetrokken of herbouwd in de kenmerkende neoclassicistische stijl: een dubbelhuis van vijf traveeën, twee bouwlagen en twee aanbouwsels met een schilddak.

⁷ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/13762>

⁸ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/13761>

⁹ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/9127>

¹⁰ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/207073>

¹¹ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/74318>

Een pastorie kan zelfstandig voorkomen of als deel van een groter gebouw zoals een begijnhof. Indien de pastorie als zelfstandig gebouw voorkomt, hoort er vaak een pastorietaan bij. Vanaf de 17^e eeuw komen een achttal pastorieën met tuin voor in Oost-Vlaanderen. Deze tuinen bevatten vaak een uitzonderlijk bomenbestand, die heden ook worden opgenomen als beschermd erfgoed. In eerder atypische omstandigheden kan deze tuin ook een gracht bevatten, die rondom de pastorie werd gegraven. De **Pastorie Sint-Denijsparochie** is hier een voorbeeld van. In Vurste, Oost-Vlaanderen bevindt zich een gelijkaardige pastorie met oorspronkelijke gracht, teruggaand tot de 17^e eeuw.¹²

Cartografische bronnen

Er werden voor het plangebied diverse databases geraadpleegd. Naast de onderstaande historische kaarten konden geen bijkomende kaarten gevonden worden.

Villaret (1745-1748)

Op de Villaretkaart¹³ (Plan 6) is een gebouw te zien zonder omliggende tuin of gracht. Het gebouw in het zuiden van het plangebied op de kaart is wellicht een vorige fase van de huidige pastorie. Dit komt overeen met de historische informatie omtrent de pastorie, die in haar huidige vorm in 1778 werd gebouwd. Op de Villaretkaart is geen gracht afgebeeld. Ten oosten van het plangebied is op de kaart een gebouw te zien met een gracht. Er is dus een mogelijkheid dat er rond deze periode geen gracht aanwezig was en deze maar gegraven werd in 1778.

Ferraris (1771-1778)

Op de Ferrariskaart¹⁴ (Plan 7) is te zien dat de pastorie werd herbouwd en aangepast tegenover wat te zien is op de Villaretkaart. Er zijn twee gebouwen zichtbaar, die volledig omgeven worden door een gracht. Aanpalend ten oosten is een tuin te zien. De gracht rondom de pastorie komt op deze kaart voor het eerst voor, wat overeen komt met de gekende bouwphase in 1778. Ten zuiden van de pastorie bevindt zich een omhaagde akker.

Vandermaelen (1846-1854)

Op de Vandermaelenkaart¹⁵ (Plan 8) is te zien dat de gracht rondom het gebouw een opening kreeg naar het noordoosten. Er is nog maar één gebouw zichtbaar.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

Op de Atlas der Buurtwegen¹⁶ (Plan 9) is dezelfde situatie afgebeeld als op de Vandermaelenkaart.

Popp (1842-1879)

De Poppkaarten¹⁷ (Plan 10) beelden ter hoogte van het plangebied dezelfde situatie af als op de Atlas der Buurtwegen en de Vandermaelenkaart.

¹² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/36188>

¹³ GEOPUNT 2020f

¹⁴ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020

¹⁵ GEOPUNT 2020h

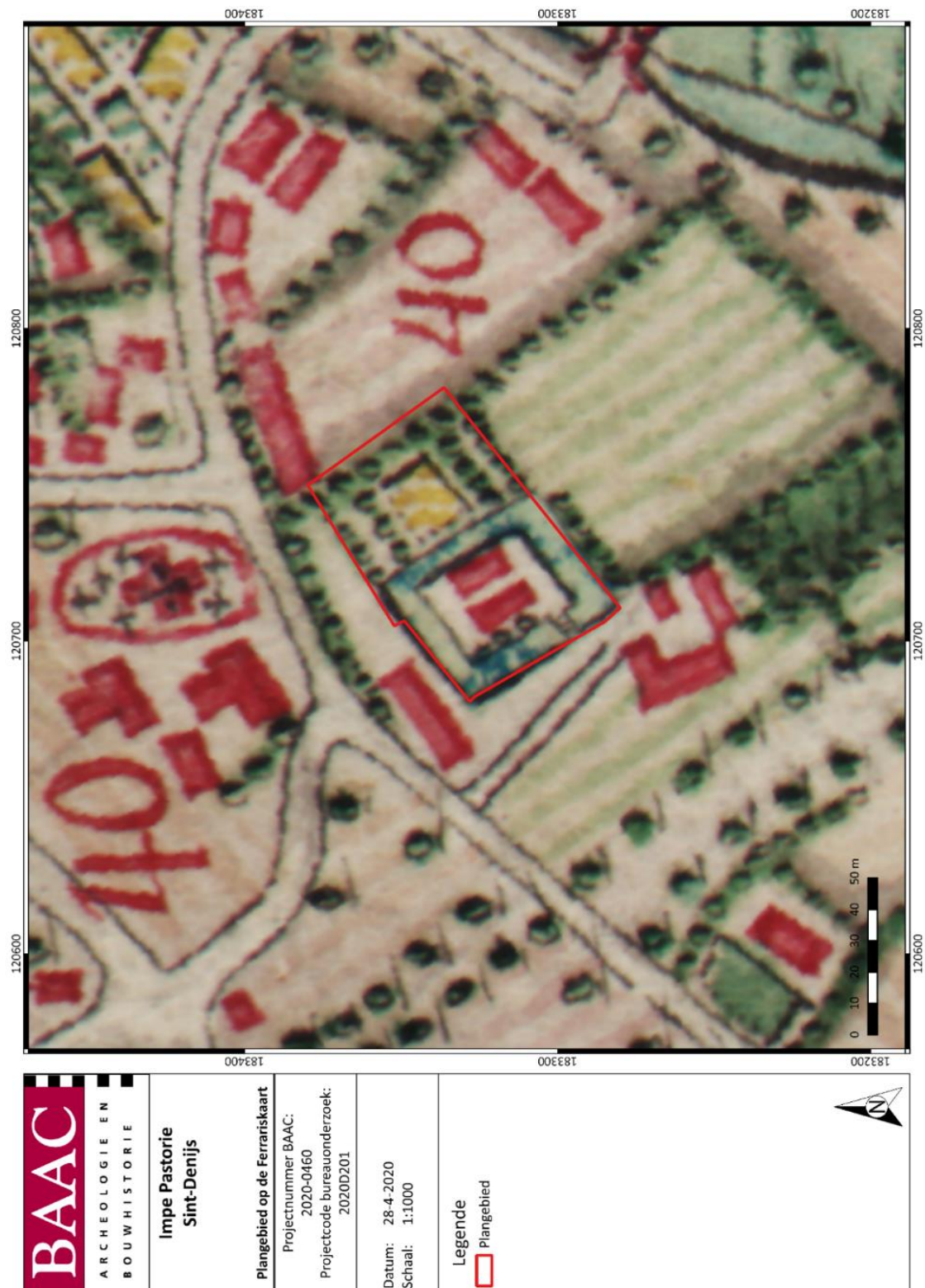
¹⁶ GEOPUNT 2020g

¹⁷ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020

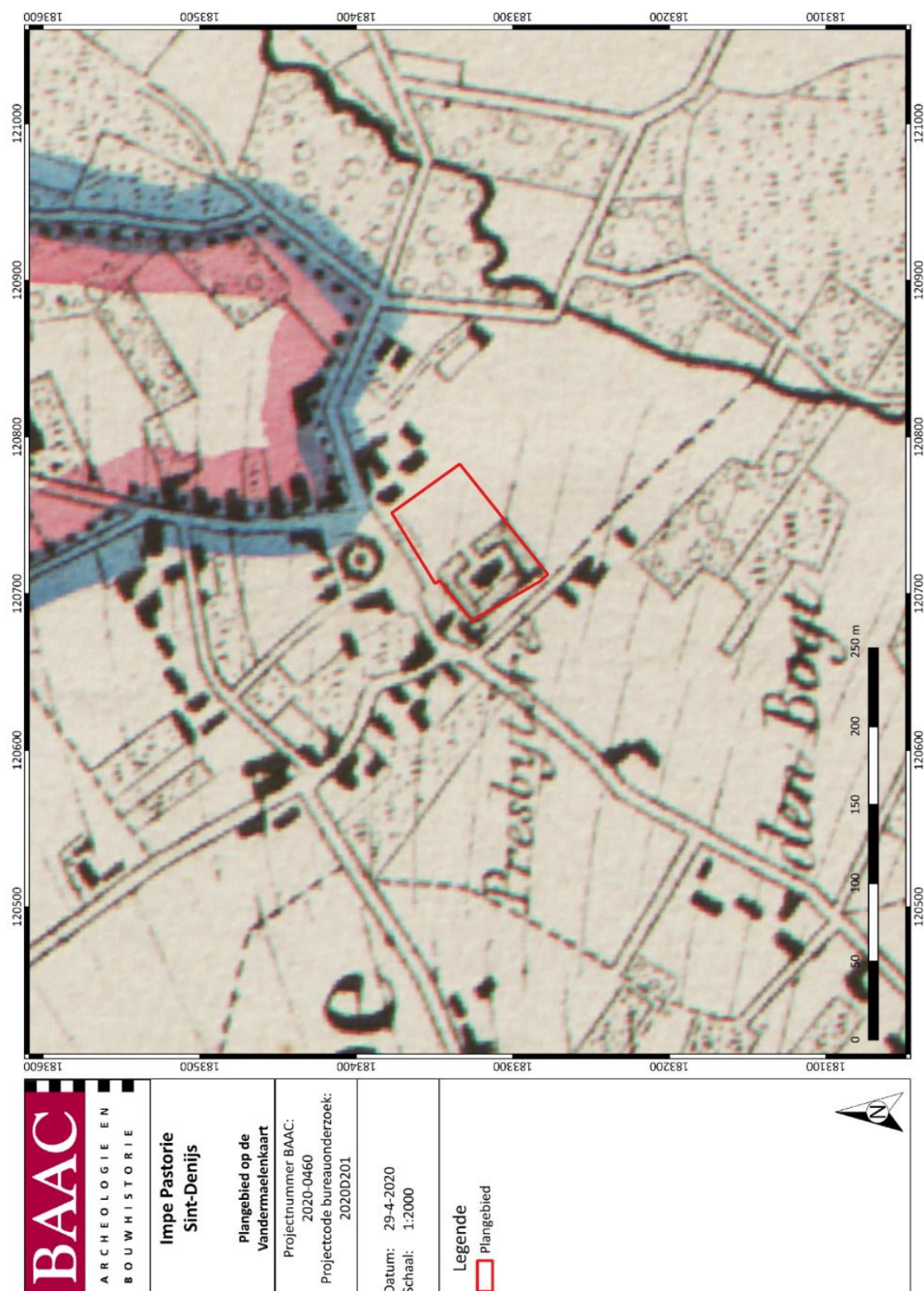
Plan 6: Plangebied op de Villaretkaart¹⁸ (analoog; onbekend; 28.04.2020)

¹⁸ GEOPUNT 2019a

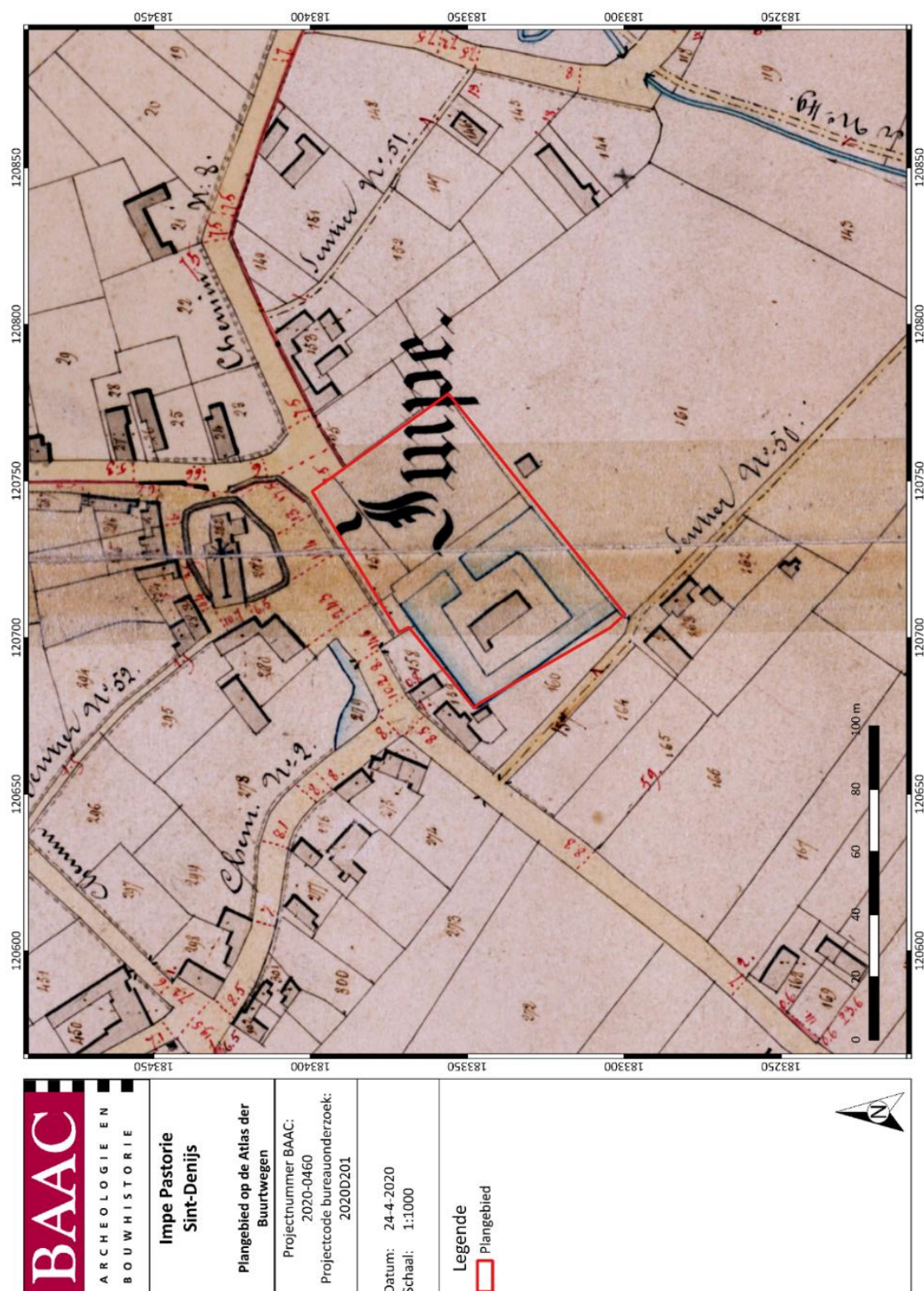
Plan 7: Plangebied op de Ferriskaart¹⁹ (analoog; 1:25.000; 28.04.2020)

¹⁹ GEOPUNT 2020c

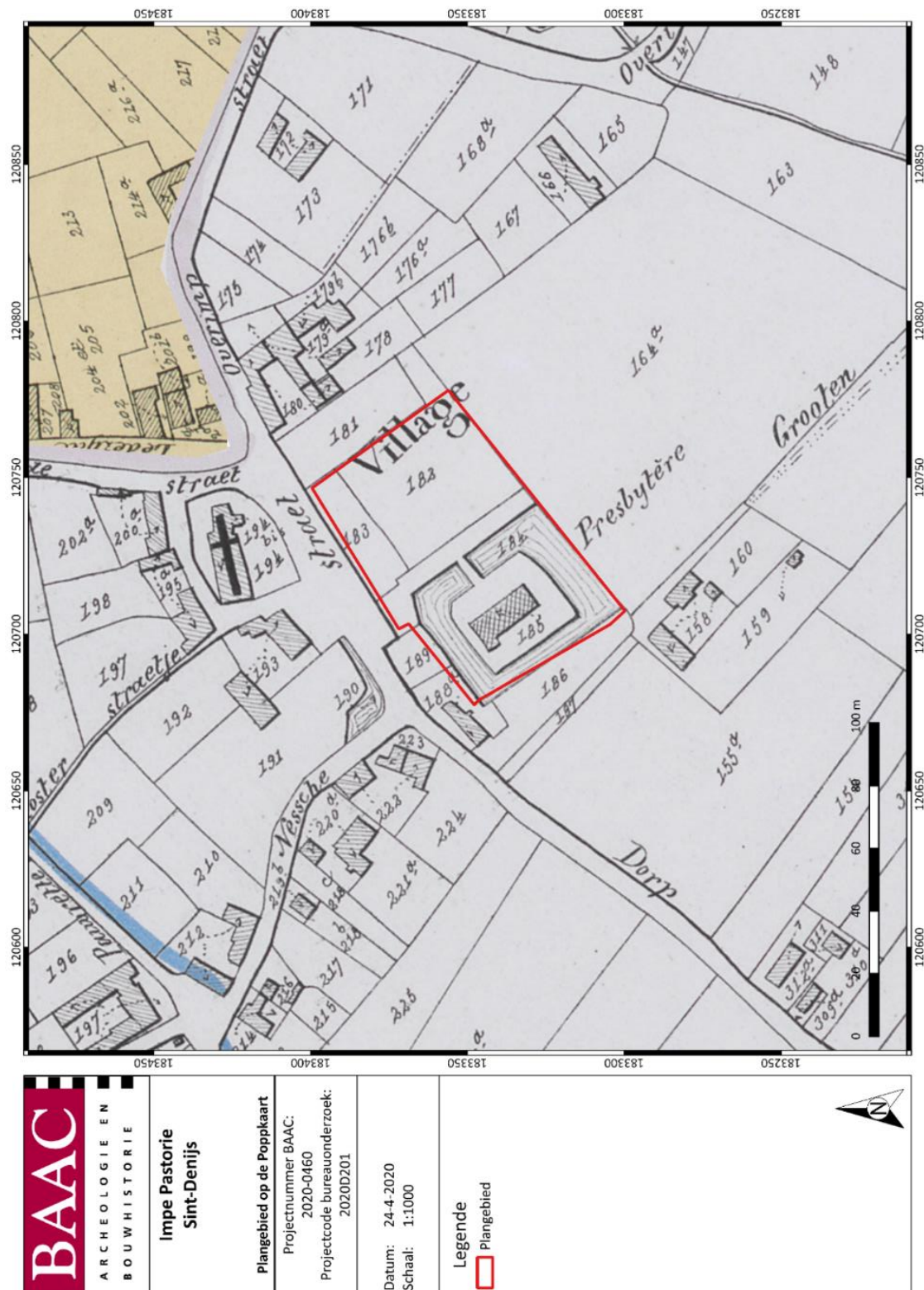
Plan 8: Plangebied op de Vandermaelenkaart²⁰ (analoog; 1:20.000; 29.04.2020)

²⁰ GEOPUNT 2020d

Plan 9: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen²¹ (analoog; 1:2500; 24.04.2020)

²¹ GEOPUNT 2020b

Plan 10: Plangebied op de Poppkaart²² (analoog; 1:1.250-1:7.500; 24.04.2020)

²² GEOPUNT 2020e

Archeologisch kader

Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Voor het plangebied zelf aan de **Pastorie Sint-Denijsparochie** zijn geen archeologische waarden gekend (Plan 11).²³ Rondom het projectgebied in een straal van 1 km zijn de volgende meldingen gekend (Tabel 1):

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.²⁴

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
32291	OVERIMPE / LOSSE VONDST / LITHISCH MATERIAAL: STEENTIJD
154992	OVERIMPESTRAAT / LOSSE VONDST / AARDEWERK: VOLLE EN LATE MIDDELEEUWEN

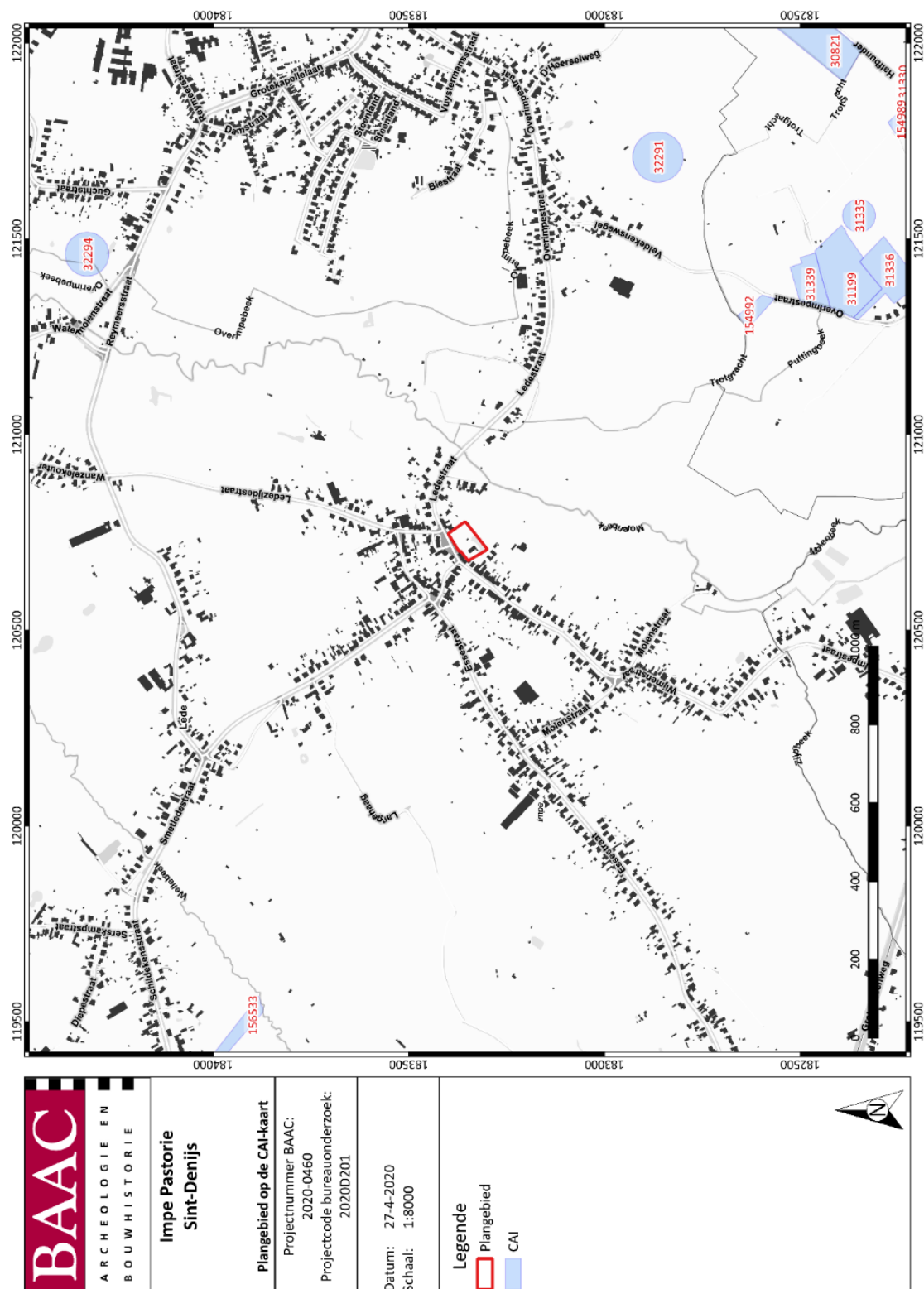
In de omgeving rond het plangebied zijn weinig CAI-waarden opgenomen. In een straal van 1 km rondom het plangebied werden enkele losse vondsten gedaan, daterend tot de steentijd en de volle en late middeleeuwen. Beide CAI-waarden bevinden zich ten zuidoosten van het plangebied.

1.2.1 Orthofoto's

Op orthofoto's uit 1971 en 1979-1990 (Plan 12 en Plan 13) is te zien hoe het bomenbestand in het zuiden van het plangebied aanzienlijk groter was, welke de zichtbaarheid van de gracht aanzienlijk beperkt. Hierdoor is het niet vast te stellen of deze toen al gedicht was.

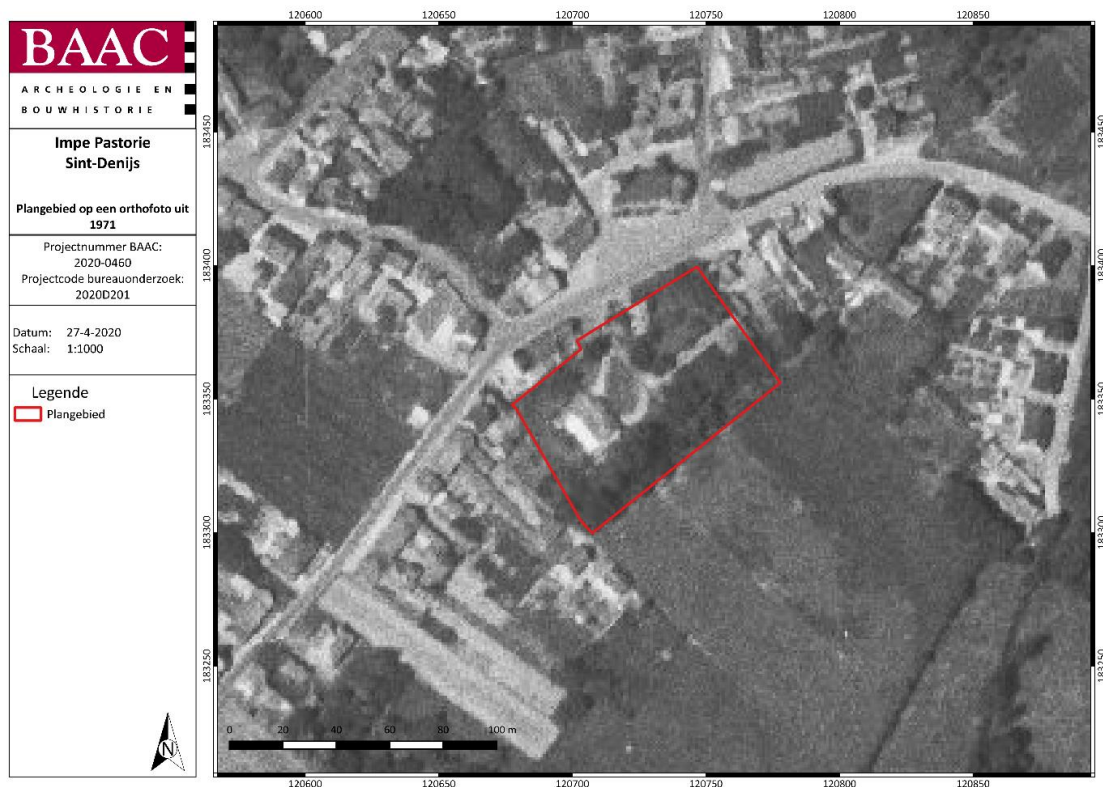
²³ CAI 2020

²⁴ CAI 2020

Plan 11: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart²⁵ (digitaal; 1:1; 27.04.2020)

²⁵ CAI 2020

Plan 12: Plangebied op een orthofoto uit 1971²⁶ (digitaal; 1:1; 27.04.2020)

Plan 13: Plangebied op een orthofoto uit 1979-1990²⁷ (digitaal; 1:1; 27.04.2020)

²⁶ AGIV 2020c

²⁷ AGIV 2020d

1.2.2 Archeologische verwachting en potentieel op kennisvermeerdering

Archeologische verwachting

De archeologische verwachting binnen het plangebied is groot. Binnen het plangebied is immers een 18^e-eeuwse pastorie aanwezig, die zeker teruggaat tot de 16^e eeuw. De eerste vermeldingen dateren uit de 12^e eeuw. Ingrepen in de bodem zullen met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid de 18^e-eeuwse gracht verstoren.

Restanten van de voorgaande fase van de pastorie kunnen eveneens mogelijk aangetroffen worden. De locatie hiervan kon immers op basis van het beschikbare kaartmateriaal niet aangetoond worden. Tevens kon niet achterhaald worden of de oudere bouwfases zich beperken tot de huidige locatie of eventueel alsnog daarbuiten aanwezig kunnen zijn.

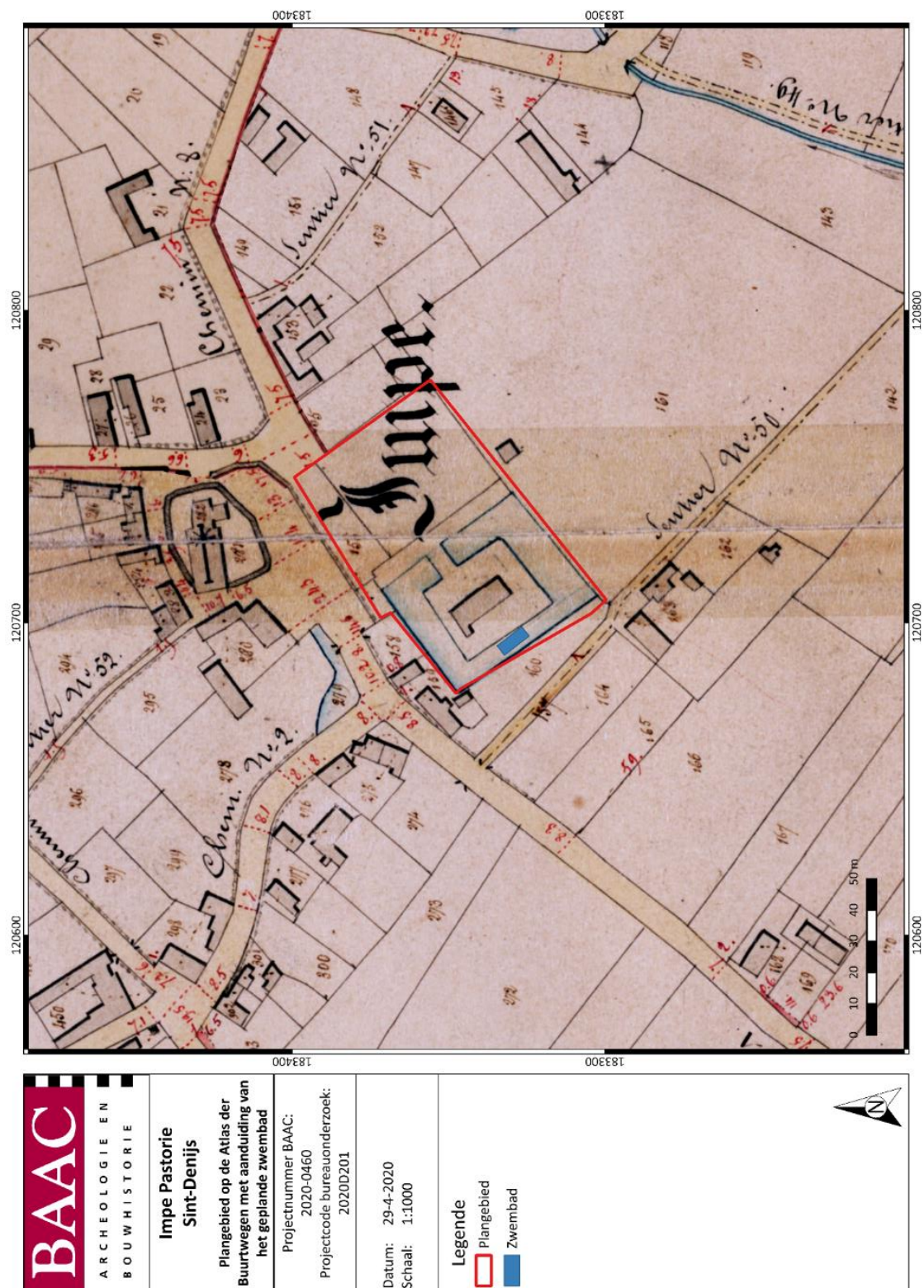
Potentieel op kennisvermeerdering

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat de kans heel groot is dat de voormalige gracht rond de **Pastorie Sint-Denijsparochie (ID9127)** zal aangetroffen worden bij het aanleggen van het voorziene zwembad (Plan 14).

Een kijk op een vroegere fase en onderzoek van de gracht zou een hoge kennisvermeerdering met zich meebrengen. Archeologisch onderzoek kan de gekende gegevens met betrekking tot deze pastorie aanvullen en de locatie, fasering en omvang van de gracht en eventueel voorgaande bouwfases nauwkeuriger kunnen bepalen.

1.2.3 Samenvatting bureauonderzoek

Binnen het gekende beschermd monument **Pastorie Sint-Denijsparochie (ID9127)** plant de opdrachtgever de heraanleg van de pastorietuin. De geplande werken zullen de bodem niet verstoren, met uitzondering van de aanleg van het zwembad. De geschiedenis van de pastorie gaat terug tot de eerste vermeldingen in de 12^e eeuw, een bouwphase in de 16^e eeuw en de huidige bouwphase, daterend in de 18^e eeuw. Op basis van het bureauonderzoek kon aangetoond worden dat het zwembad wellicht zal aangelegd worden op de oude loop van de gracht. Het restant van de gracht in het zuiden van het plangebied is heden ca. 1 m diep (Plan 4). Er kon niet vastgesteld worden hoe diep de loop van de gracht was in eerdere fasen, en of er zich nog overige archeologische waarden onder of rondom de gracht bevinden. Aangezien de aanlegdiepte van het zwembad circa 2,5 m zal bedragen, zullen de 18^e-eeuwse gracht en andere eventueel bewaarde archeologische waarden verstoord worden.

Plan 14: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het geplande zwembad²⁸
(analoog; 1:2500; 29.04.2020)

²⁸ GEOPUNT 2020b

1.3 Onderzoeksopdracht

1.3.1 Impactbepaling

De geplande werken hebben impact op het beschermd monument **Pastorie Sint-Denijsparochie (ID9127)**. Het bodembestand zal ter hoogte van de toekomstige werkzaamheden verstoord worden voor het uitgraven van een zwembad. Er werd eerst vastgesteld dat een uitgraving van 6,5 bij 12 m tot op 2,5 m diepte zou noodzakelijk zijn. Dit bleek echter niet correct. De maximale uitgraafdiepte zou slechts 1,4 m onder huidig maaiveld omvatten.

1.3.2 Verder archeologisch onderzoek

Keuze en motivatie onderzoekstechniek verder onderzoek

De aanleg van toekomstige voorzieningen zal mogelijke aanwezige archeologische sporen en structuren verstoren. In het bureauonderzoek kon aangetoond worden dat met zekerheid de voormalige gracht rondom de pastorie zal geraakt worden. Bijkomend is het mogelijk dat één of meerdere bouwfasen van de pastorie verstoord worden. De locatie hiervan kon namelijk tot nog toe niet vastgelegd worden. Verder vooronderzoek in de vorm van een proefput of boringen worden bijgevolg niet nuttig geacht.

Hierdoor adviseert BAAC Vlaanderen bvba bijgevolg een opgraving, waarbij de erkend archeoloog met een veldteam de te verstoren zone voor het uitgraven van het zwembad onderzoekt en alle aanwezige archeologische waarden registreert.

Doelstelling

Het doel van het onderzoek richt zich in eerste instantie op de registratie van relevante archeologische niveaus. De onderstaande onderzoeksvragen zullen zo goed mogelijk beantwoord worden, terwijl er gedegen wordt omgegaan met eventuele archeologische waarden. De link met de huidige pastorie en eventuele voorgaande fasen is hier bijzonder van belang.

Onderzoeksvragen

Sporen en structuren algemeen

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving. Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Wat is de vastgestelde bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?

Sporen en structuren specifiek

- Is een (gedempte) gracht aanwezig? Wat is de bewaringstoestand van het archeologisch spoor? Wat is de opbouw van de gracht? Welke fasering kan opgemaakt worden uit het grachtprofiel? Kunnen er dempingslagen en/of actieve lagen aangeduid worden? Kunnen deze gedateerd worden?
- Wat zijn de dimensies van de gracht? Tot welke diepte reikt het spoor?

- Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van een wallichaam? Hoe is dit opgebouwd?
- Zijn er andere sporen en/of structuren aanwezig die in verband gebracht kunnen worden met de pastorie, zoals oeverstructuren of oeverbeschoeiing? Zoja, waaruit bestaan deze?
- Is er relevant materiaal aanwezig in de actieve of dempingslagen van de gracht die eventueel in verband kunnen gebracht worden met de welvaart van inwoners van de pastorie?
- Kan het materiaal een datering aanleveren voor de aangetroffen sporen/contexten/lagen?
- Kunnen de vondsten direct gelinkt worden aan activiteiten op de site? Zoja, welke?
- Welke staalname is relevant, motiveer welk onderzoek al dan niet dient te gebeuren om verdere interpretatie en onderzoek van de gracht mogelijk te maken?
- Kan verdere analyse van staalname leiden tot bijkomende inzichten over de ruime of directe omgeving van de site? Zoja, welke? Wat is het resultaat?

1.3.3 Randvoorwaarden

Niet van toepassing

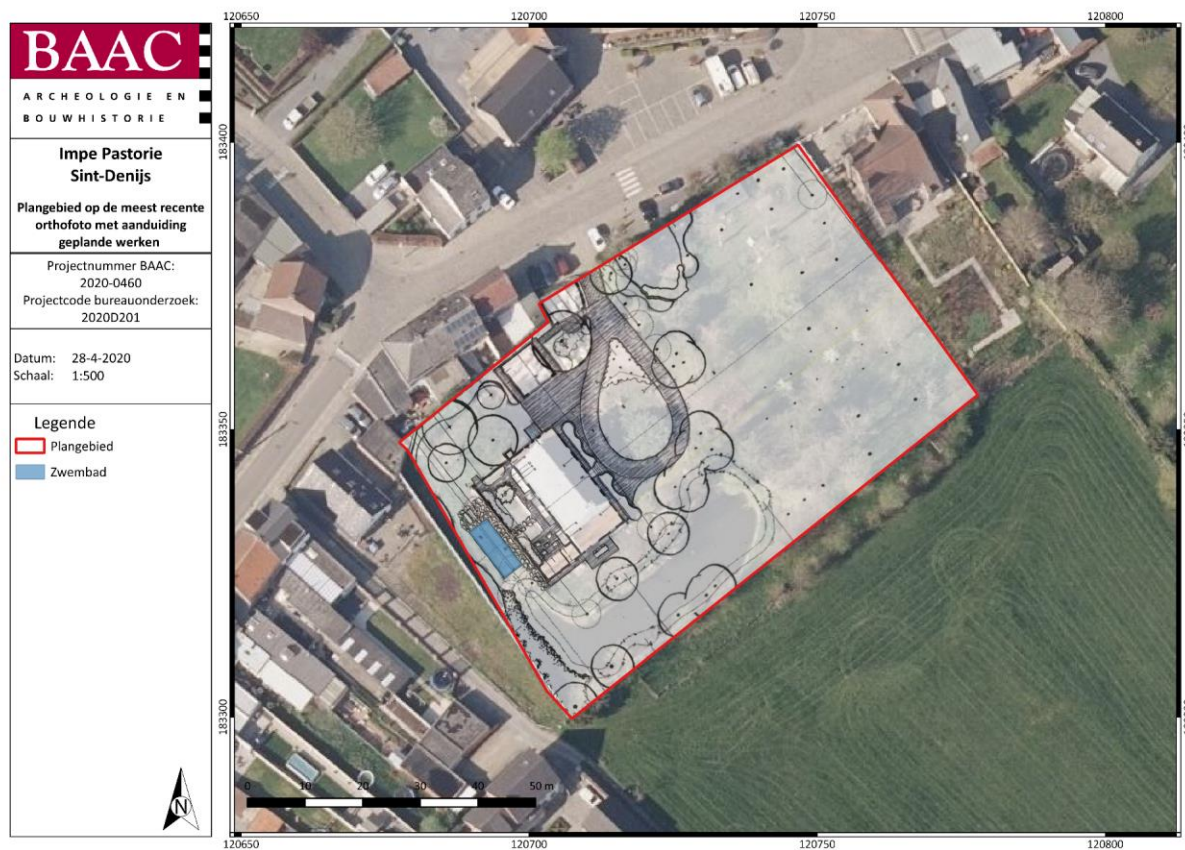
1.3.4 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant de heraanleg van de tuin rondom de pastorie. De geplande werken omvatten de heraanleg van het oorspronkelijk plein naar een rustig karakter. De huidige kasseien zullen opnieuw gebruikt worden om de oprit in oorspronkelijke staat te herstellen, maar worden aangelegd op een waterdoorlatend bed van split. De bestaande borduren zullen uitgebroken worden en niet herbruikt. De kasseien zullen als rand zorgen voor de omzooming van de oprit. Verder worden in de binnentuin ook paden aangelegd met een kassei uit het Vlaamse landschap om het authentieke karakter van zowel de binnentuin als pastorie te behouden. Naast het heraanleggen van de oprit worden enkele bomen gesnoeid, sparren gerooid, en enkele hagen aangeplant. Deze werken zullen geen bodemingrepen met zich meebrengen. Het oostelijke gedeelte van de tuin blijft onaangeroerd (Plan 15).

Aanleg zwembad

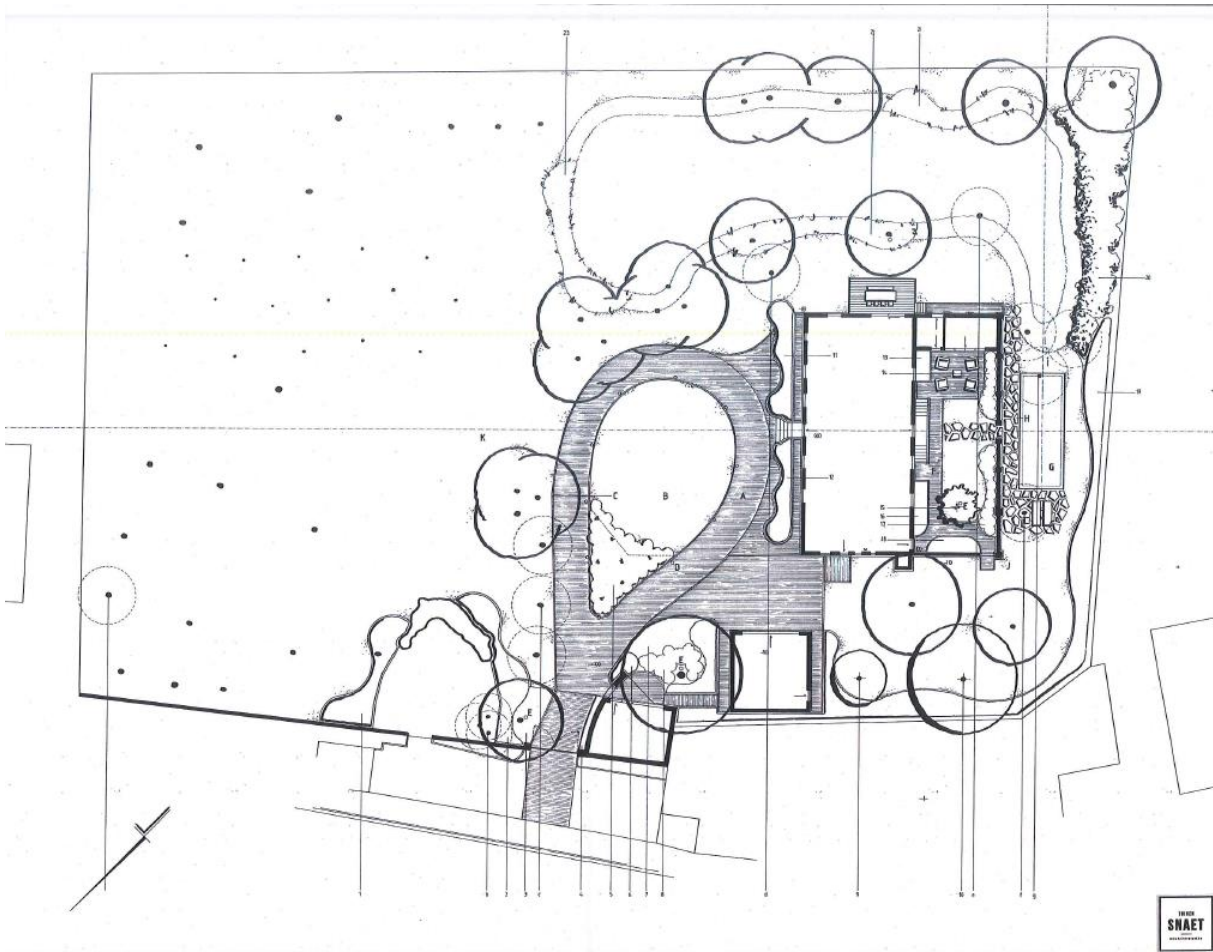
De werken met grote impact in de bodem omvatten de aanleg van een zwembad ten westen van het gebouw. De afmetingen van het zwembad zelf zullen 5 bij 10 meter zijn, en het zal maximum 2 m diep zijn. Voor de aanleg hiervan werd een ingreep in de bodem voorzien van 6,5 bij 12 meter en 2,5 m aanlegdiepte. De feitelijk aanlegdiepte was echter beperkter, wegens aanleg van het zwembad in ophoging. De maximale uitgraafdiepte zou 1,4 m onder maaiveld betreffen.

Ingrepen op deze diepte zouden potentieel eventuele archeologische waarden in verband met het beschermd monument **Pastorie Sint-Denijsparochie (ID9127)** verstoren.

Plan 15: Weergave van de toekomstige werken op de meest recente orthofoto.²⁹ (1:200; analoog; 28.04.2020)

²⁹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 1: Geplande werken³⁰

1.4 Werkwijze en strategie

1.4.1 Methode en technieken

De vooropgestelde methode en technieken werden opgenomen in de toelatingsaanvraag en luiden als volgt:

Algemene bepalingen

Voor de algemene vereisten waaraan de opgraving dient te voldoen, wordt verwezen naar het hoofdstuk 15 in de Code van Goede Praktijk. Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk hoofdstukken 14 en 15.

Specifieke methode

Het is aangewezen een overlegmoment te organiseren voor de start van het onderzoek. Op dit overlegmoment kan de timing, planning en overige logistiek van het onderzoek bepaald worden.

De algemene regie van de graafwerken bij het onderzoek – dit houdt in: timing, planning en algemene omvang van de graafwerken – ligt in handen van de erkende archeoloog, evenals de specifieke

³⁰ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

graafmethode, het aanleggen van vlakken, de omgang met het aanwezige erfgoed (sporen en vondsten) en de registratie van de sporen. De veldwerkleider organiseert de concrete regie van de graafwerken dusdanig dat de decretale bepalingen omtrent een opgraving kunnen uitgevoerd worden.

Binnen de concrete regie die onder de bevoegdheid valt van de archeologisch veldwerkleider, valt ook de aanleg van archeologische vlakken. **Het is de archeologisch veldwerkleider die bepaalt wanneer en hoe diep een archeologisch vlak aangelegd wordt.** Het onderzoek eindigt wanneer de verstoringsdiepte van 2,5 m is bereikt of de intacte moederbodem is bereikt. De sporen worden algemeen gezien in hun totaliteit onderzocht.

Indien binnen de contour van de geplande uitgraving voor het zwembad enkel grachtvullingen worden aangesneden en de moederbodem op de geplande verstoringsdiepte van 2,5 m onder maaiveld nog niet werd bereikt, dan wordt deze gracht alsnog plaatselijk, bijvoorbeeld door middel van een sleuf over de volledig te onderzoeken lengte, tot ca. 30 cm in de moederbodem onderzocht, zodanig dat een volledig profiel kan bekomen en geregistreerd worden.

Alle **vondsten** worden ingezameld per spoor/context of laag. Eventuele losse vondsten die relevant geacht worden voor de onderzoekslocatie en omringende sporen worden ingemeten als puntvondst en eveneens ingezameld. Vondstmateriaal zal door een interne specialist bestudeerd worden om de beantwoording van de onderzoeksvragen mogelijk te maken. Het materiaal wordt gewaardeerd en indien relevant geacht aan verdere analyse onderworpen.

De strategie voor **staalname** is in eerste instantie gericht op het verder onderzoek van de gracht: pollenonderzoek, macroresten onderzoek en 14C worden vooropgesteld. Indien andere specifieke aangetroffen contexten bijkomende staalname(types) vragen, zal de veldwerkleider deze voorzien en de uitwerking (waardering en analyse) hiervan motiveren in het archeologierapport en eindverslag.

Om de **veiligheid** en stabiliteit van de putwanden te garanderen zal de uitgraving getrapt verlopen. Er wordt algemeen gezien een trap van 1 m voorzien vanaf ca. 1,5 m diepte en telkens opnieuw per 1,5 m. Indien dit noodzakelijk wordt geacht door de veldwerkleider en/of veiligheidscoördinator kan de traphoogte aangepast worden.

In het kader van de uitgraving, die potentieel (lokaal) een grote diepte kan bereiken, moet rekening gehouden worden met het **grondwater**. Indien de grondwatertafel wordt bereikt tijdens het uitgraven van het zwembad en dit hinderlijk blijkt voor het verdere archeologisch onderzoek, moeten maatregelen getroffen worden. De plaatsing van bemaling kan hierbij noodzakelijk zijn. De veldwerkleider beslist of de plaatsing hiervan noodzakelijk is en bespreekt de strategie met initiatiefnemer en bemaler.

1.4.2 Afwijkingen uitvoer onderzoek

Afwijkingen t.a.v. de CGP

Het onderzoek werd volledig conform de Code van Goede Praktijk uitgevoerd.

Afwijkingen t.a.v. de specifieke methodologie

Omwille van een fout in de impactanalyse, opgesteld in de toelatingsaanvraag, was de uitgravingsdiepte beperkter dan vooropgesteld. De toelatingsaanvraag stelde als volgt:

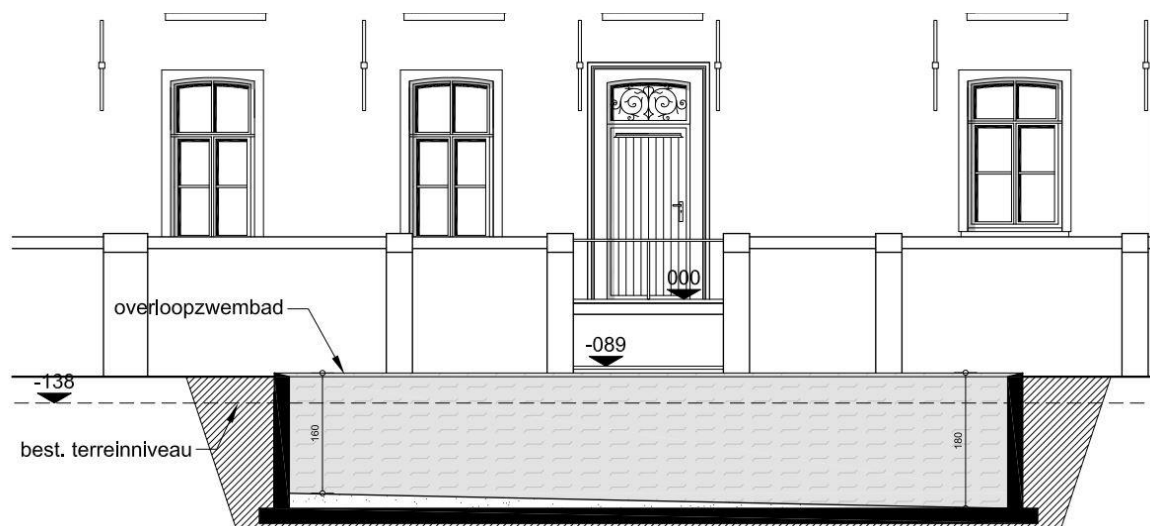
*Binnen de concrete regie die onder de bevoegdheid valt van de archeologisch veldwerkleider, valt ook de aanleg van archeologische vlakken. **Het is de archeologisch veldwerkleider die bepaalt wanneer en hoe diep een archeologisch vlak aangelegd wordt.** Het onderzoek eindigt wanneer*

de verstoringsdiepte van 2,5 m is bereikt of de intacte moederbodem is bereikt. De sporen worden algemeen gezien in hun totaliteit onderzocht.

De uitgraving voor het zwembad reikte slechts tot 1,1 à 1,4 m onder huidig maaiveld. De zwembadrand komt namelijk ca. 50 cm hoger te liggen dan het huidige maaiveld. Dat is ook goed zichtbaar op de snede van de geplande werken (Figuur 2). De zwembadrand zou op ca. + 21 m TAW aangelegd worden. Gelijk met het huidige achterliggende terras (meer ten oosten nabij de woning). Het terrein loopt licht af (zoals zichtbaar op de overzichtsfoto's - Figuur 3), waardoor in de meest westelijke hoek meer moet opgehoogd/opgewerkt worden en dus ook nog minder afgegraven.

De graafdiepte werd vastgelegd middels een hoogtemeter en bevestigd door kraanman, aannemer werken zwembad en opdrachtgever. Na aanleg van de werkput zou de kraan eveneens niet meer op het aangelegde vlak (kunnen) rijden.

Onderstaande doorsnede van de geplande werken bevestigt de beperkte uitgraafdiepte en toont het huidig maaiveld, de geplande ophoging en de uitgraafdiepte.

Figuur 2: Doorsnede³¹ van het geplande zwembad met weergave van huidig maaiveld, geplande hoogte zwembadrand, uitgraafdiepte en nieuwe 0-pas.

Aangezien geen relevante archeologische waarden werden aangesneden en een ruime buffer tot een onderliggende laag kon vastgesteld worden middels enkele boringen, werd de opgraving stopgezet na aanleg van een deel van de werkput voor de aanleg van het zwembad. Er werden geen relevante lagen, sporen, structuren of vondsten aangetroffen (zie verder).

1.4.3 Sampling, selectie- en inzamelstrategie vondsten en stalen

Niet van toepassing. Er werden geen vondsten, noch stalen ingezameld.

1.4.4 Overzicht betrokkenen

Erkende archeologen Christine Swaelens en Lina Cornelis voerden de opgraving uit. Inge Zeebroek van het Agentschap Onroerend Erfgoed werd geconsulteerd gedurende het onderzoek.

³¹ Aangeleverd door initiatiefnemer

1.4.5 Organisatie van het onderzoek

Het onderzoek werd uitgevoerd op 4 oktober 2021 onder leiding van erkende archeologen Lina Cornelis en Christine Swaelens.

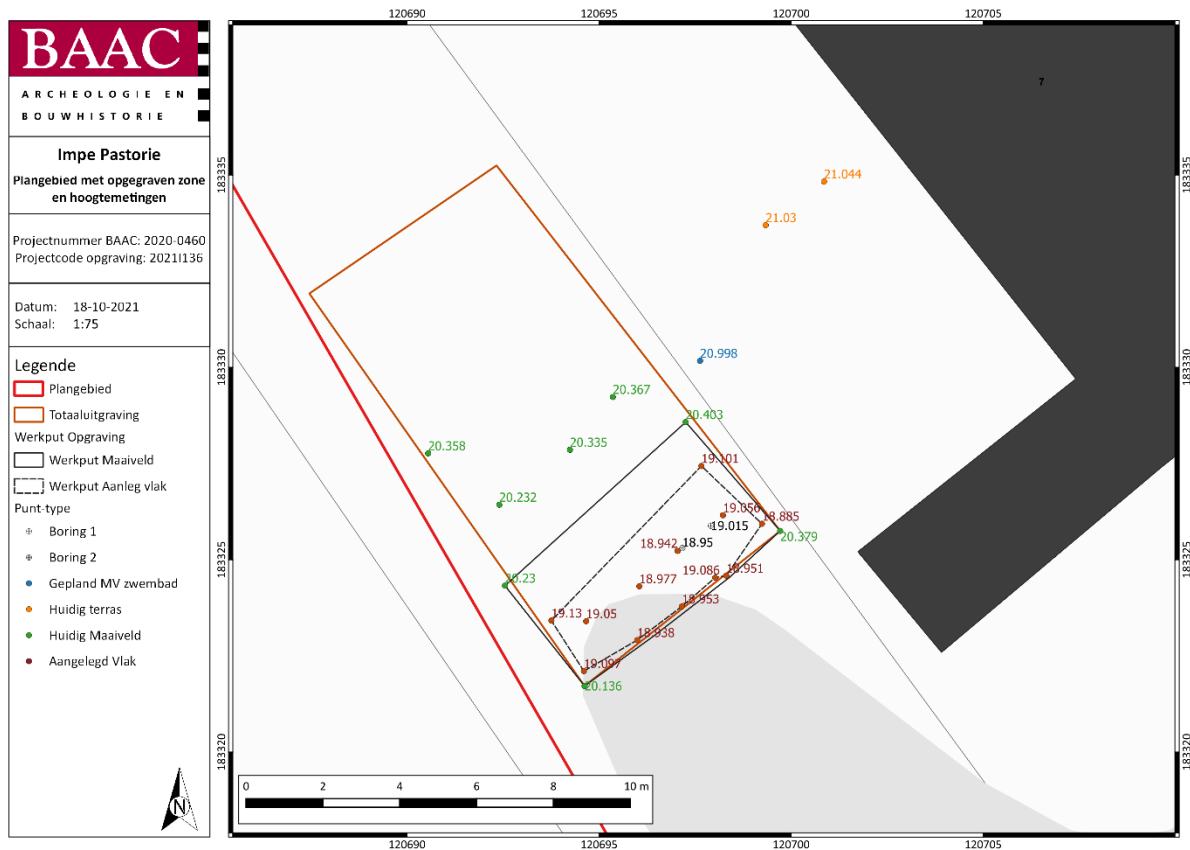
Er werd één werkput aangelegd met een oppervlakte van ca. 23 m².

Het opgravingsvlak werd aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 21 ton met een gladde graafbak van 1,8 m. Er werden overzichtsfoto's van de werkput gemaakt. De werkput, het profiel en boorlocaties werden ingetekend door middel van een GPS van het type Geomax Zenith 25 PRO en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Gebruik makend van een GIS omgeving werden de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

2 Resultaten opgraving

2.1 Overzicht aangelegde werkput

Er werd slechts 1 werkput aangelegd, nl. de put die noodzakelijk is voor de aanleg van het zwembad. Slechts een deel van deze put werd archeologisch opgegraven. Op basis van de resultaten van deze opgraving (in combinatie met de geplande werken), kon besloten worden dat het resterende deel van de uit te graven put niet langer archeologisch begeleid of opgegraven diende te worden (zie verder).

Plan 16: Overzicht opgegraven zone zwembad met hoogtemetingen en boorlocaties (1:1; digitaal; 18.10.21)

Tabel 2: Overzicht hoogtemetingen

HOOGTEMETING	Z-WAARDE (IN + M TAW)
MAAIVELD	20,14 tot 20,40
AANLEG VLAK	18,89 tot 19,13
TERRAS	21,04
BOVENZIJDIGE GEPLANEDE ZWEMBADRAND	21,00
BOVENKANT BORING 1	19,02
ONDERKANT BORING 1	17,92
BOVENKANT BORING 2	18,95
ONDERKANT BORING 2	17,7

2.2 Beschrijving resultaten

Er werden geen sporen of structuren aangetroffen bij de uitvoering van de opgraving. De volledige uitgraving vond plaats in recent aangevoerde ophogingspakketten/puinpakketten. Deze werden gefotografeerd in het profiel (zie onder). Op de overzichtsfoto's is een restant van de gracht zichtbaar, die op een veel lager niveau nog steeds aanwezig is.

Figuur 3: Enkele overzichtsfoto's van het terrein tijdens de opgraving

2.3 Bodem en landschap

2.3.1 Landschappelijk en bodemkundig kader

Het algemeen landschappelijk en bodemkundig kader werd reeds voorzien in hoofdstuk 1.2.6 van dit rapport.

2.3.2 Bodemkundige profielregistraties en interpretatie

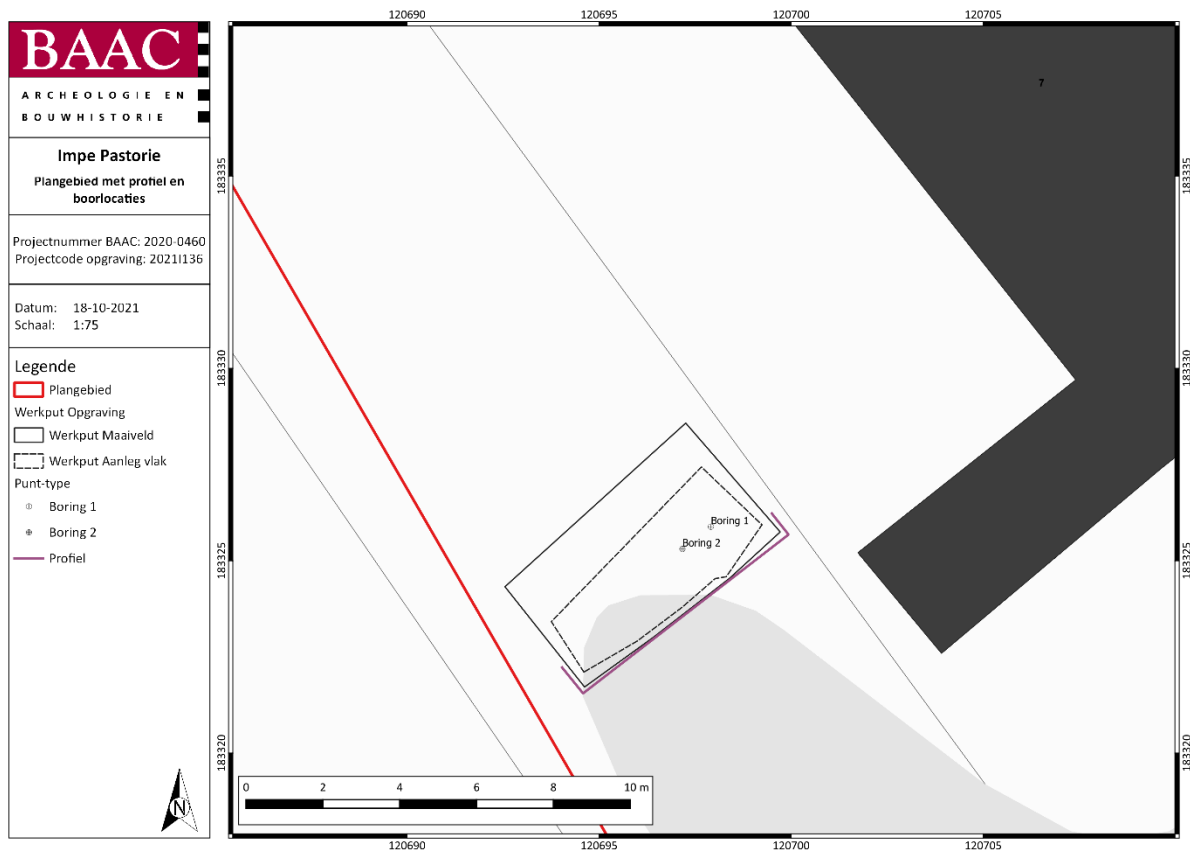
In het profiel dat bij de opgraving werd aangelegd, werd vastgesteld dat de volledige uitgraving voor het zwembad plaatsvindt in recent aangevoerde ophogingspakketten/puinpakketten. Deze werden door middel van enkele foto's vastgelegd. Het profiel is gezet in het zuiden van de werkput, aan de korte kant, haaks op de voormalige ligging van de gracht.

Figuur 4: Overzichtsfoto en details van het profiel

Daarnaast werd de bodemopbouw door middel van enkele boringen tot ca. 1,1 à 1,25 m onder het aangelegde vlak bijkomend vastgesteld.

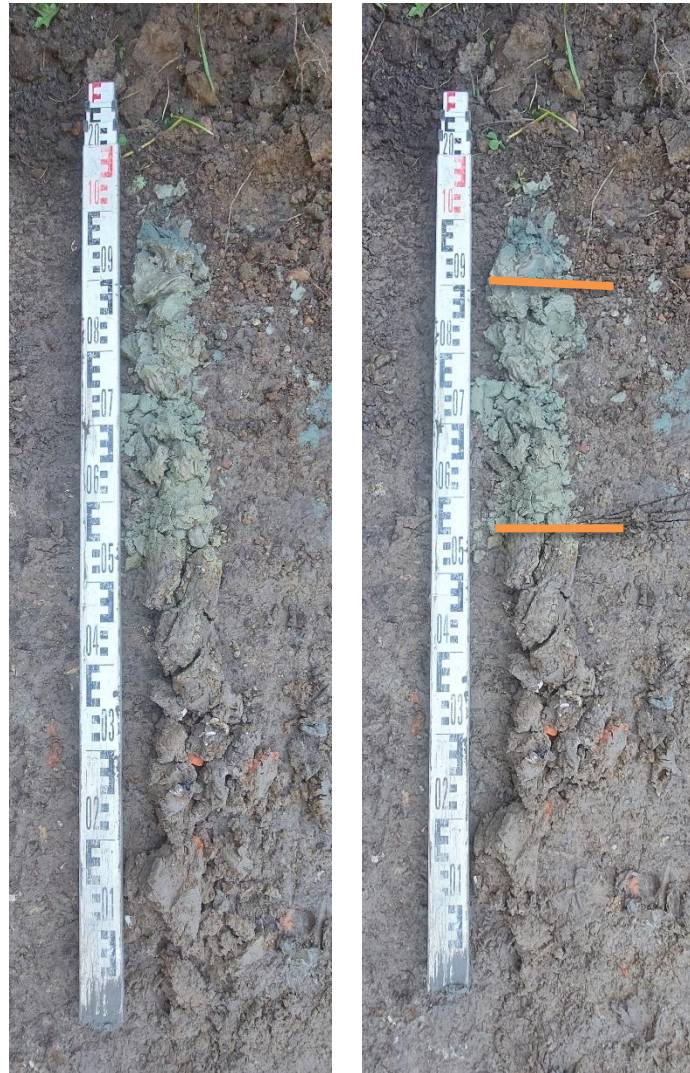
Plan 17: Werkput opgraving met profiel- en boorlocaties (1:1; digitaal; 18.10.21)

Boring 1 is genomen in het oosten van de werkput, boring 2 bevindt zich ca. 1 m meer naar het westen. Er werd geprobeerd nog verder westelijk in de put te boren, maar de rest van de werkput was niet aan te boren wegens herhaaldelijk stoten op puin of ondoordringbaar materiaal.

In **boring 1** loopt het puinpakket dat in deze hoek aangetroffen werd nog 55 cm verder onder het niveau waarop zal gewerkt worden voor de zwembadaanleg. Onder dit puinpakket volgde een andere, groengrijze, gereduceerde laag met een zandigere textuur, fijnkorrelig. Daaronder volgde vanaf ongeveer 95/100 cm een donkerder iets grover laagje dat meer lemig aandeed.

Of de aangetroffen lagen vanaf 55 cm onder het aangelegd vlak natuurlijk waren of antropogeen kon niet met zekerheid gezegd worden. De relevantie van deze lagen kon dan ook niet worden vastgesteld. In de boorkop waren nog brokjes mortel en baksteenspikkels te zien, ook in deze pakketten.

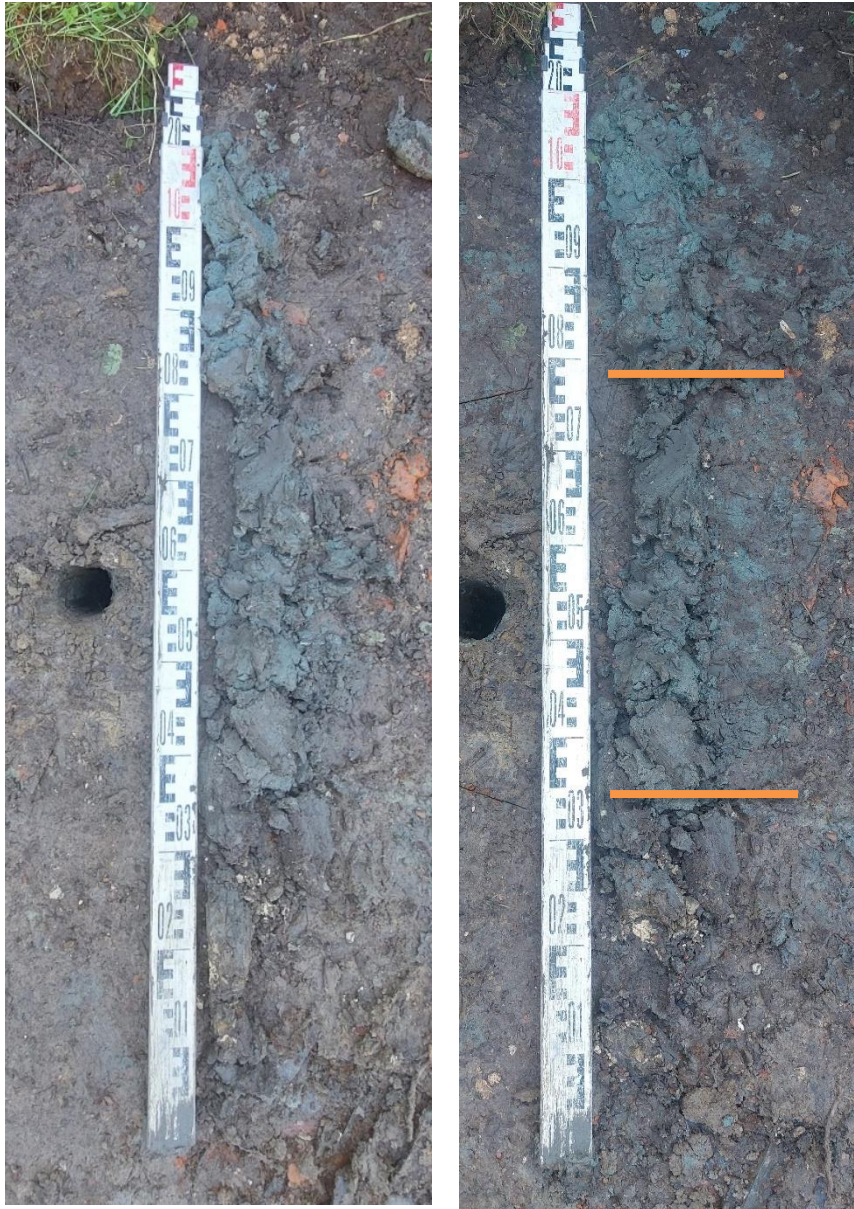
Dit boorgat begon op ca. 2 m onder maaiveld onder water te lopen (na ca. 60-70 cm boren). Het eindpunt van de boring bevond zich bijgevolg op ca. 1,1 m onder het aangelegde vlak (+ 17,92 m TAW).

Figuur 5: Boring 1 met indicatie aangetroffen lagen (0 tot 110 cm, onder naar boven)

In boring 2 was het puinpakket in deze zone nog duidelijk aanwezig tot 35 cm onder het aangelegde vlak. Daaronder volgde een donkergrijsgroenige bruingevlekte, gereduceerde laag met fijne mortel- en baksteenspikkels. Deze was aanwezig tot 80 cm onder maaiveld. Hieronder bevond zich een blauwgrijze gereduceerde laag die leek overeen te komen met de onderste laag van boring 1.

Ter hoogte van boring 2 was ook sprake van inlopend water in het boorgat. De boorkop geraakte hier ook op ongeveer dezelfde diepte vast(gezogen). Het eindpunt van deze boring bevond zich op ca. 1,25 m onder het aangelegde vlak (+ 17,7 m TAW).

Figuur 6: Boring 2 met indicatie aangetroffen lagen (0-125 cm, onder naar boven)

Onmiddellijk naast boring 2 (ten westen ervan) waren nog plastic leidingen ingegraven en werd een plastic-laag onmiddellijk onder/op het aangelegde vlak aangetroffen onder een dik pakket stabilisé (zie Figuur 7).

Figuur 7: Detail van profiel met pakket stabilisé en onderliggende plastic-laag (rood) ter hoogte van / onmiddellijk onder het aangelegde vlak.

De boringen tonen aan dat er een ruime buffer aanwezig is tussen het werkvlak voor de uitvoering van de werken en een volgende laag. De kraan kon eveneens na de aanleg van het vlak voor de aanleg van het zwembad ook niet meer in de put rijden. Indien de lagen vanaf 55 en 80 cm onder maaiveld alsnog relevant zouden zijn, dan worden deze in geen enkele mate beschadigd.

2.3.3 Bewaringstoestand bodemarchief

De bewaringstoestand van het bodemarchief is niet volledig te bepalen. Binnen de uitgraafdiepte (ruime buffer inclusief) zijn geen archeologische waarden bewaard. Alle aangetroffen pakketten zijn van bijzonder recente datering en werden vermoedelijk opgebracht. De oorspronkelijke bodemopbouw en het bijhorende bodemarchief kunnen op grotere diepte nog in goede staat aanwezig zijn. Dit kon echter niet vastgesteld worden. Indien aanwezig, dan wordt het in geen geval beschadigd of geroerd bij de uitvoering van de werken.

2.4 Vondsten en stalen

Niet van toepassing.

Er werden geen vondsten of stalen ingezameld bij de uitvoering van dit onderzoek. Er dient geen bewaring of deponering plaats te vinden.

3 Synthese onderzoeksresultaten

3.1 Confrontatie met resultaten vooronderzoek

De archeologische verwachting in de toelatingsaanvraag luidde als volgt:

De archeologische verwachting binnen het plangebied is groot. Binnen het plangebied is immers een 18^e-eeuwse pastorie aanwezig, die zeker teruggaat tot de 16^e eeuw. De eerste vermeldingen dateren uit de 12^e eeuw. Ingrenen in de bodem zullen met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid de 18^e-eeuwse gracht verstoren.

Restanten van de voorgaande fase van de pastorie kunnen eveneens mogelijk aangetroffen worden. De locatie hiervan kan immers op basis van het beschikbare kaartmateriaal niet aangetoond worden. Tevens kan niet achterhaald worden of de oudere bouwfasen zich beperken tot de huidige locatie of eventueel alsnog daarbuiten aanwezig kunnen zijn.

Het potentieel op kennisvermeerdering werd bijgevolg als volgt ingeschat:

*Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat de kans heel groot is dat de voormalige gracht rond de **Pastorie Sint-Denijsparochie (ID9127)** zal aangetroffen worden bij het aanleggen van het voorziene zwembad.*

Een kijk op een vroegere fase en onderzoek van de gracht zou een hoge kennisvermeerdering met zich meebrengen. Archeologisch onderzoek kan de gekende gegevens met betrekking tot deze pastorie aanvullen en de locatie, fasering en omvang van de gracht en eventueel voorgaande bouwfasen nauwkeuriger kunnen bepalen.

De uiteindelijke ingrenen in de bodem hebben geen relevante archeologische waarden of lagen verstoord. Er is een ruime buffer vastgesteld tussen de geplande werken en een eerste potentiële relevante laag. Alle graafwerken werden uitgevoerd in recent aangebrachte puinpakketten. De voormalige gracht werd niet aangesneden, noch andere sporen van de oude hoeve. Er was in kader van deze werken bijgevolg geen potentieel op kennisvermeerdering.

3.2 Datering en interpretatie van de archeologische site

Een datering en interpretatie van de archeologische site kon middels het uitgevoerd onderzoek niet bepaald worden. Alle aangetroffen pakketten zijn van bijzonder recente datering en hebben geen archeologische waarde. Het terrein is waarschijnlijk recent opgehoogd, waardoor eventueel aanwezige archeologische pakketten werden afgedekt. In welke mate deze nog aanwezig zijn en welke bewaringstoestand kennen, kon niet bepaald worden.

3.3 De onderzoeksresultaten in een ruimer archeologisch, historisch en cultureel kader

Niet van toepassing. Aangezien geen archeologische site werd aangesneden, kan geen zinvolle vergelijking met andere sites gemaakt worden.

3.4 Aanwezigheid archeologisch erfgoed na het onderzoek

3.4.1 Niet opgegraven archeologisch erfgoed

De voormalige/historische gracht van de pastorie wordt alsnog verwacht op de locatie waar de geplande werken hebben plaatsgevonden. Deze zullen echter pas op een veel dieper niveau onder huidig maaiveld aangetroffen kunnen worden. Het (potentieel) aanwezig archeologisch erfgoed is bijgevolg niet opgegraven, aangezien dit niet geraakt werd bij de uitvoering van de geplande werken. Er kon hierbij een buffer vastgesteld worden van minstens 55 cm.

Indien de historische waarden hier nog intact zouden aanwezig zijn, dan blijven deze bewaard *in situ*.

3.4.2 Zones zonder archeologisch erfgoed

Voor de zone waar de geplande werken werden uitgevoerd kon vastgesteld worden dat geen archeologisch erfgoed aanwezig was. Het betreft een zone van ca. 6,5 bij 12 m tot een diepte van ca. 1,4 m onder het huidige maaiveld (+ 18,89 tot + 19,13 m TAW).

3.5 Beantwoording onderzoeksvragen

De vooropgestelde onderzoeksvragen zijn na afloop van het onderzoek veelal niet langer van toepassing. Er waren geen sporen aanwezig binnen de (ruime) impactzone van de geplande werken. De relatie tussen de bodem en archeologische sporen kan bijgevolg eveneens niet vastgesteld worden.

Er werden enkel recente puin-/ophogingspakketten vastgesteld bij de uitvoering van het onderzoek. Deze konden niet gelinkt worden aan de historische gracht. Aangezien de gracht zelf niet werd aangesneden, kunnen de onderzoeksvragen met betrekking hiertoe niet beantwoord worden. Er werden eveneens geen andere sporen of structuren aangetroffen die gelinkt kunnen worden aan de pastorie of oudere gebruiks- of bewoningsfasen.

Er konden geen relevante vondsten ingezameld worden en staalname was eveneens niet nuttig, noch noodzakelijk. Verdere analyse van de aangetroffen lagen kon niet leiden tot kennisvermeerdering.

4 Samenvatting

Naar aanleiding van geplande werken binnen het beschermd monument **Pastorie Sint-Denijsparochie (ID9127)** werd door BAAC Vlaanderen bvba een toelatingsaanvraag voor het uitvoeren van een *archeologische opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen* opgesteld. De totale oppervlakte van het plangebied *Impe, Pastorie* bedraagt ca. 5.015 m².

De geplande werken zullen de bodem niet verstoren, met uitzondering van de aanleg van het zwembad. De geschiedenis van de pastorie gaat terug tot de eerste vermeldingen in de 12^e eeuw, een bouwfase in de 16^e eeuw en de huidige bouwfase, daterend in de 18^e eeuw. Op basis van het bureauonderzoek kon aangetoond worden dat het zwembad zou aangelegd worden op de oude loop van de gracht. Het restant van de gracht in het zuiden van het plangebied is heden ca. 1 m diep. Er kon niet vastgesteld worden hoe diep de loop van de gracht was in eerdere fasen, en of er zich nog overige archeologische waarden onder of rondom de gracht bevinden. Bij de uitgraving van het zwembad zouden de 18^e-eeuwse gracht en andere eventueel bewaarde archeologische waarden mogelijk verstoord worden. Er werd een toelating tot opgraving aangevraagd en de opgraving werd uitgevoerd. Dit eindverslag omvat de resultaten van het onderzoek.

Er werd slechts 1 werkput aangelegd, nl. de put die noodzakelijk is voor de aanleg van het zwembad. Slechts een deel van deze put werd archeologisch opgegraven. Op basis van de resultaten van deze opgraving (in combinatie met de geplande werken), kon besloten worden dat het resterende deel van de uit te graven put niet langer archeologisch begeleid of opgegraven diende te worden. Er werden namelijk geen sporen of structuren aangetroffen bij de uitvoering van de opgraving.

In het profiel dat bij de opgraving werd aangelegd, werd vastgesteld dat de volledige uitgraving voor het zwembad plaatsvindt in recent aangevoerde ophogingspakketten/puinpakketten. Daarnaast werd de bodemopbouw door middel van enkele boringen tot ca. 1,1 à 1,25 m onder het aangelegde vlak bijkomend vastgesteld. De boringen tonen aan dat er een ruime buffer aanwezig is tussen het werkvlak voor de uitvoering van de werken en een volgende laag.

De voormalige/historische gracht van de pastorie wordt alsnog verwacht op de locatie waar de geplande werken hebben plaatsgevonden. Deze zullen echter pas op een veel dieper niveau onder huidig maaiveld aangetroffen kunnen worden. Het (potentieel) aanwezig archeologisch erfgoed is bijgevolg niet opgegraven, aangezien dit niet geraakt werd bij de uitvoering van de geplande werken. Indien de historische waarden hier nog intact zouden aanwezig zijn, dan blijven deze bewaard *in situ*.

Verder onderzoek in kader van de geplande werken kon niet leiden tot kennisvermeerdering. Aangezien geen relevante sporen of lagen aangetroffen werden en de uitgraving geenszins schade zou berokkenen aan de eventueel aanwezige archeologische waarden werd de opgraving afgerond.

5 Lijsten

5.1 Figurenlijst

Figuur 1: Geplande werken	24
Figuur 2: Doorsnede van het geplande zwembad met weergave van huidig maaiveld, geplande hoogte zwembadrand, uitgraafdiepte en nieuwe 0-pas.	26
Figuur 3: Enkele overzichtsfoto's van het terrein tijdens de opgraving.....	30
Figuur 4: Overzichtsfoto en details van het profiel.....	31
Figuur 5: Boring 1 met indicatie aangetroffen lagen (0 tot 110 cm, onder naar boven)	33
Figuur 6: Boring 2 met indicatie aangetroffen lagen (0-125 cm, onder naar boven)	34
Figuur 7: Detail van profiel met pakket stabilisé en onderliggende plastic-laag (rood) ter hoogte van / onmiddellijk onder het aangelegde vlak.	35

5.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (1:10.000; digitaal; 22.04.2020)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (1:250; digitaal; 22.04.2020)	3
Plan 3: Plangebied op meest recente orthofoto (1:1; digitaal; 23.04.2020).....	5
Plan 4: Plangebied op het DHM (digitaal; 1:1; 24.04.2020)	8
Plan 5: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 24.04.2020).....	8
Plan 6: Plangebied op de Villaretkaart (analoog; onbekend; 28.04.2020).....	11
Plan 7: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25.000; 28.04.2020)	12
Plan 8: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 29.04.2020).....	13
Plan 9: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:2500; 24.04.2020).....	14
Plan 10: Plangebied op de Poppkaart (analoog; 1:1.250-1:7.500; 24.04.2020).....	15
Plan 11: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart (digitaal; 1:1; 27.04.2020)	17
Plan 12: Plangebied op een orthofoto uit 1971 (digitaal; 1:1; 27.04.2020)	18
Plan 13: Plangebied op een orthofoto uit 1979-1990 (digitaal; 1:1; 27.04.2020)	18
Plan 14: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het geplande zwembad (analoog; 1:2500; 29.04.2020)	20
Plan 15: Weergave van de toekomstige werken op de meest recente orthofoto. (1:200; analoog; 28.04.2020)	23
Plan 16: Overzicht opgegraven zone zwembad met hoogtemetingen en boorlocaties (1:1; digitaal; 18.10.21)	28
Plan 17: Werkput opgraving met profiel- en boorlocaties (1:1; digitaal; 18.10.21)	32

5.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	16
Tabel 2: Overzicht hoogtemetingen.....	29

6 Bibliografie

AGIV, 2019a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2019b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2019c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.